

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA PODNIKOVÉHO MANAŽMENTU**

Evidenčné číslo: 104002/I/2019/36086129772204036

**KOMPARÁCIA PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA
V SLOVENSKEJ REPUBLIKE A RAKÚSKEJ REPUBLIKE**

Diplomová práca

2019

Igor Šarlina

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA PODNIKOVÉHO MANAŽMENTU**

**KOMPARÁCIA PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA
V SLOVENSKEJ REPUBLIKE A RAKÚSKEJ REPUBLIKE**

Diplomová práca

Študijný program: ekonomika podniku

Študijný odbor: ekonomika a manažment podniku

Školiace pracovisko: Katedra podnikovohospodárska

Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Daniela Rybárová, PhD.

Bratislava 2019

Igor Šarlina

Pod'akovanie

Touto cestou by som rád vyjadril pod'akovanie mojej vedúcej diplomovej práce doc. Ing. Daniele Rybárovej, PhD. za všetky odborné rady, konzultácie a vecné diskutovanie problematiky.

Zároveň moje pod'akovanie adresujem na zamestnancov SARIO-a, ktorí prehĺbili moje znalosti v tomto obore.

Abstrakt

ŠARLINA, Igor: *Komparácia podnikateľského prostredia v Slovenskej republike a Rakúskej republike*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta podnikového manažmentu; Katedra podnikovohospodárska. – Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Daniela Rybárová, PhD. – Bratislava: FPM EU, 2019, 66 strán.

Cieľom diplomovej práce je zhodnotenie podnikateľského prostredia v oboch skúmaných krajinách – Slovenska aj Rakúska, uvedenie ich umiestnení v jednotlivých indexoch a komprimovaným spôsobom na základe multikriteriálnej analýzy uviesť najväčšie pozitíva, negatíva a výzvy, ktoré by mali dané ekonomiky uskutočniť, aby bol zabezpečený dlhodobý rozvoj podnikateľskej činnosti v jednotlivých štátoch. Práca je rozdelená do piatich kapitol, pričom obsahuje desať grafov a jednu schému.

Prvá kapitola je zameraná na bibliografické podklady pre skúmanú problematiku, ktorá je najprv zacielená na slovenských autorov a následne na zahraničných autorov. Ďalšie kapitoly upriamujú fokus na nevyhnutné súčasti záverečnej práce, akými sú: ciele, metódy a metodiku skúmania aplikované v praktickej časti záverečnej práce.

Kapitola Výsledky práce sa venuje výsledkom multikriteriálnej analýzy, jednotlivým parametrom a celkovo podáva hodnotenie jednotlivých národných hospodárstiev.

Kapitola Diskusia determinuje isté problémy s podkladovými dátami a súčasne záverečné hodnotenie krajín s ich najvýznamnejšími kladmi a zápormi, ako aj uvádzame návrhy na zlepšenie daného stavu.

Záver uvádza zhrnutie nášho vedeckého diela s popisom jednotlivých kapitol, cieľov a stavu naplnenia majoritného cieľa a minoritných cieľov.

Kľúčové slová:

Podnikateľské prostredie, hodnotenie a kvalita podnikateľského prostredia, Index konkurencieschopnosti, Index Doing Business, Globálny inovačný index, Slovensko, Rakúsko.

Abstract

ŠARLINA, Igor: *Comparasion of the business environment in the Slovak Republic and Republic of Austria.* – University of Economics in Bratislava. Faculty of Business Management; Department of Business Economics. – Supervisor: doc. Ing. Daniela Rybárová, PhD. – Bratislava: FPM EU, 2019, 66 pages.

The aim of the thesis is to evaluate the business environment in both the countries under review - Slovakia and Austria, to indicate their location in individual indexes and to state the greatest positives, negatives and challenges that should be realized in order to ensure long-term development of business activities. States. The work is divided into five chapters, containing ten graphs and one diagram.

The first chapter is focused on the bibliographic background for the researched issue, which is first targeted to Slovak authors and subsequently to foreign authors. The next chapters focus on the necessary parts of the final thesis, such as: objectives, methods and methodology of research applied in the practical part of the final thesis. The chapter Results of the work deals with the results of multicriterial analysis, individual parameters and gives an overall assessment of individual national economies. The Discussion chapter determines some underlying data issues, as well as the final assessment of countries with their most important assets and disadvantages, as well as guidelines for improving the status.

The conclusion presents a summary of our scientific work with a description of individual chapters, objectives and the state of fulfillment of the majority objective and minority goals.

Keywords:

Promoting entrepreneurship, SMEs, banking products and guarantees, export-mission, the influx of foreign investors and capital, export of Slovak producers, Austria.

Obsah

Úvod.....	7
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	9
1.1 Teoretické vymedzenie skúmanej problematiky v Slovenskej republike.....	9
1.2 Teoretické vymedzenie skúmanej problematiky v zahraničí.....	11
1.3 Charakteristika podnikateľského prostredia a jeho socio- ekonomický význam	12
1.4 Hodnotenie kvality podnikateľského prostredia.....	16
1.4.1 Index konkurencieschopnosti.....	17
1.4.2 Doing Business.....	18
1.4.3 Globálny inovačný index.....	19
1.5 Základné informácie o Rakúsku.....	20
2 Cieľ práce.....	22
3 Metodika práce a metódy skúmania.....	23
3.1 Charakteristika objektu skúmania.....	23
3.2 Pracovné postupy.....	23
3.3 Spôsob získavania údajov a ich zdroje.....	24
3.4 Použité metódy vyhodnotenia a interpretácie výsledkov.....	24
3.5 Štatistické metódy.....	25
4 Výsledky práce.....	26
4.1 Hodnotenie Rakúska podľa Indexu konkurencie schopnosti.....	26
4.2 Hodnotenie Slovenska podľa Indexu konkurencie schopnosti.....	28
4.3 Hodnotenie Rakúska podľa Doing Business.....	31
4.4 Hodnotenie Slovenska podľa Doing Business.....	36
4.5 Hodnotenie Rakúska podľa Globálneho inovačného indexu.....	38
4.6 Hodnotenie Slovenska podľa Globálneho inovačného indexu.....	40
4.7 Multikriteriálna analýza.....	42
4.7.1 Vstupné údaje multikriteriálnej analýzy.....	43
4.7.2 Multikriteriálna analýza.....	44
4.7.3 Komparácia a syntéza multikriteriálnej analýzy.....	50
5 Diskusia.....	54
Záver.....	59
Zoznam použitej literatúry.....	60

Úvod

Podnikateľské prostredie je základným prvkom každej modernej ekonomiky sveta a to už vo forme viac alebo menej rozvinutej a tvorí základnú symbiózu, kde vystupujú tri subjekty: štát, podniky a neziskový sektor – moderná ekonómia predpokladá medzinárodnú deľbu práce, internacionalizáciu a intenzifikáciu, a preto fokus diplomovej práce bude upriamený na postavenie Slovenska a Rakúska v medzinárodných hodnoteniach s cieľom identifikovania lepších a súčasne aj horších stránok.

V prvej kapitole našej záverečnej práce *Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí* uvedieme najvýznamnejších slovenských a zahraničných autorov, ktorí sa vo svojich dielach sústredia na podnikateľské prostredie, jeho význam, formovanie, prvky, ktoré v ňom vystupujú, vzájomnú interakciu a pohľad na možný budúci vývoj reflektujúci súčasný stav a aktuálne spoločensko-politické trendy a aj požiadavky nadnárodných inštitúcií na kreovanie vhodných podmienok na lepšie rozvíjanie podnikateľskej činnosti.

Ďalšia kapitola *Cieľ práce* predstaví majoritný cieľ a súčasne aj minoritné ciele, ktoré má práca naplniť a čo samotné ciele obsahujú – aké aktivity treba uskutočniť na to, aby boli naplnené.

Nasledujúca časť: *Metodika práce a metódy skúmania* presnejšie a ucelene definuje aké postupy budú v práci použité, aké zdroje budú aplikované pre získavanie podkladových údajov, aké metódy skúmania budú aplikované v teoretickej a praktickej časti.

Kapitola *Podnikateľské prostredie – charakteristika* nám predstavuje čo samotne podnikateľské prostredie je, aké subjekty konkrétne v ktorej úrovni ekonomiky vystupujú, historický pohľad na prechod z príkazovej na trhovú ekonomiku v podmienkach Slovenska, pojem business environment používaný v rôznych príbuzných ekvivalentoch, ucelená charakteristika podnikateľského prostredia. Následne sme predstavili komparatívne indexy v podkapitole *Hodnotenie kvality podnikateľského prostredia (Index konkurencieschopnosti, Doing Business a Globálny inovačný index)* - akú majú históriu, ktorá inštitúcia ich zostavuje, aké prvky monitorujú a vyhodnocujú a aké krajiny sa umiestnili v posledných zverejnených rebríčkoch na prvých troch pozíciách.

Následne uvedieme v podkapitole *Základné informácie o Rakúsku* všeobecné údaje o nami skúmanej krajine, základné číselné fakty, významné ekonomické míľniky - vstup do Európskej Únie a Eurozóny, výkon ekonomiky v porovnaní s krajinami V4.

Kapitola *Výsledky práce* obsahuje hodnotenie Rakúska a Slovenska v jednotlivých indexoch, pričom identifikujeme najsilnejšie a najslabšie stránky jednotlivých hospodárstiev, umiestnenie v rámci celkového poradia a porovnania s kultúrne najbližšími krajinami.

Ďalej nasleduje podkapitola *Vstupné údaje multikriteriálnej analýzy*, kde sú uvedené argumenty multikriteriálnej analýzy, dôvod prečo boli zvolené a aké hodnoty obidve krajiny v časovom horizonte štyroch rokov dosiahli.

Následne uskutočníme samotnú *Multikriteriálnu analýzu* – na základe nami stanovených požiadaviek určíme poradie, v ktorom roku a ktorá krajina dosiahla najlepšie hodnoty a to buď najvyššie, alebo najnižšie.

V *Komparácii a syntéze multikriteriálnej analýzy* porovnávame získané údaje v medziročnom a medzištátnom porovnaní v jednotlivých argumentoch analýzy, uvedieme pozitíva a negatíva každej nami skúmanej krajiny a následne komparujeme s tromi medzinárodnými indexmi, čo majú spoločné a naopak aj čo je do istej miery odlišné od nášho hodnotenia.

V poslednej časti diplomovej práce *Diskusia* uvedieme reálie, s ktorými bola spojená ťažba dát, problémy s hľadaním aktuálnych výkazov a záverečné hodnotenie obidvoch krajín s odporúčaniami na zlepšenie fungovania nielen samotného odvetvia národného hospodárstva – agrosektor, ale návrhy ktoré sú širokospektrálne a presahujú hranice a pôsobnosť jednotlivých ministerstiev a štátov samotných.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Objekt skúmania je rozsiahly svojou širokospektrálnosťou, a preto sú v ňom zahrnuté rôzne externé a interné faktory, makro- a mikroekonomické nástroje, ktoré sú obsiahnuté vo veľkom množstve tuzemskej a zahraničnej literatúry, pričom sa budeme detailnejšie venovať tým najvhodnejším berúc do úvahy vymedzenú tému a súvisiacu problematiku.

1.1 Teoretické vymedzenie skúmanej problematiky v Slovenskej republike

Na úvod sme si vybrali publikáciu „*Podnikové hospodárstvo*“ od autorky H. Majdúchovej a kol., ktorá objasňuje základné atribúty podnikateľskej jednotky, faktory ovplyvňujúce voľbu právnej formy a zároveň determinuje podnikateľský subjekt ako aktívny prvok trhového hospodárstva.¹

V poradí druhou literatúrou, ktorá nám poskytuje teoretický základ, je „*Podnikanie a podnikateľské myslenie II.*“, ktorej autorom je J. Papula a kol.. Kniha komprimovaným spôsobom opisujú potrebu predikcie rizikových faktorov v jednotlivých fázach životného cyklu podniku a nutnosti zvažovania rôznych alternatív, ktoré sa týkajú aj založenia podniku vo vybranej krajine.²

Nemenej významným odborným dielom s názvom „*Možnosti zvyšovania konkurencieschopnosti v zložitom a turbulentnom podnikateľskom prostredí v podnikoch SR*“ od autorov I. Mišúnová Hudáková, J. Mišún a N. Jankelová, ktorí upriamujú pozornosť na prvok konkurencieschopnosti s dôrazom na slovenské reálie, existujúce výhody a nedostatky, strategické možnosti zmien a aj možnosti presadenia sa na interdependentnom trhu.³

Knižná publikácia „*Základné makroekonomické rámce vývoja slovenskej ekonomiky v roku 2018*“, autorom ktorej je P. Ochotnický a kol., sa zameriavajú sa na: rastúci význam Priemyslu 4.0, výhody z členstva v Eurozóne, vývoj zamestnanosti

¹ MAJDÚCHOVÁ, Helena a kol. *Podnikové hospodárstvo*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2018. 422 s. ISBN 978-80-8168-806-5.

² PAPULA, Jozef a kol. *Podnikanie a podnikateľské myslenie II.*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2016. 234 s. ISBN 978-80-7478-994-6.

³ MIŠÚNOVÁ HUDÁKOVÁ, Ivana – MIŠÚN, Juraj – JANKELOVÁ, Nadežda. *Možnosti zvyšovania konkurencieschopnosti v zložitom a turbulentnom podnikateľskom prostredí v podnikoch SR*. 1. vyd. Brno: Tribun EU, 2016. 150 s. ISBN 978-80-263-1108-9.

a spotrebiteľských cien, výkonnosť ekonomiky a jej prognózy, a taktiež aj fiškálna a hospodárska politika, ktoré súvisia s rastúcim objemom výberu daní.⁴

V tejto časti záverečnej práce nemožno nespomenúť ani dielo „*Pohľad na štruktúrne problémy slovenskej ekonomiky II.*“. Autori K. Morvay a kol. sa v diele sústredia na konvergenciu, priame zahraničné investície a ich vplyv v stredoeurópskom priestore, výhody a obmedzenia súvisiace s členstvom v Európskej únii rast príjmov obyvateľstva prejavujúci sa v rastúcej životnej úrovni obyvateľstva, ale taktiež na rastúce zdanenie a odvodové zaťaženie zamestnancov.⁵

Knižná publikácia s názvom „*Vývojové trendy v medzinárodnom podnikateľskom prostredí a podnikaní a ich národné a regionálne implikácie*“ od autorskej dvojice P. Kuzmišin a V. Kuzmišinová - poskytuje detailnú analýzu medzinárodných ekonomických vzťahov, modelovania, zahraničnoobchodnej politiky, rastúci vplyv korporativizmu a globalizmu, a aj konkurencieschopnosť jednotlivých regiónov sveta.⁶

Ďalšia kniha, ktorá poskytuje teoretický základ tejto diplomovej práci, bola „*Vplyv medzinárodného zdanenia a domáceho daňového systému na rozvoj podnikateľskej sféry SR*“. Autor L. Nagy prostredníctvom medzinárodnej komparácie daňových sústav približuje jednotlivé osobitosti krajín napriek stále narastajúcej harmonizácii daní v Európskej únii a taktiež poukazuje na cezhraničný odliv kapitálu kvôli daňovým sadzbám a úľavám.⁷

Predposlednou publikáciou od slovenských autorov bola kniha s názvom „*Kompendium podnikania*“ od autoriek E. Šubertová a M. Markovičová, ktorá sa zaoberá typmi podnikateľských subjektov vo vzťahu k ich veľkosti a/ alebo právnej formy, výškou daňových sadzieb ako aj odvodov, ale aj možnosťami financovania a opoturnitnými nákladmi súvisiacich so samostatne zárobkovou činnosťou.⁸

⁴ OCHOTNICKÝ, Pavol a kol. *Základné makroekonomické rámce vývoja slovenskej ekonomiky v roku 2018*. 1. vyd. Bratislava : Slovenská obchodná a priemyselná komora, 2018. 155 s. ISBN 978-80-89105-70-0.

⁵ MORVAY, Karol a kol. *Pohľady na štruktúrne problémy slovenskej ekonomiky II.* 1. vyd. Bratislava : VEDA, vydavateľstvo SAV, 2014. 197 s. ISBN 978-80-7144-236-3.

⁶ KUZMIŠIN, Peter – KUZMIŠINOVÁ, Viera. *Vývojové trendy v medzinárodnom podnikateľskom prostredí a podnikaní a ich národné a regionálne implikácie*. 1. vyd. Košice : Technická univerzita v Košiciach, Ekonomická fakulta, 2014. 222 s. ISBN 978-80-553-1903-2.

⁷ NAGY, Ladislav. *Vplyv medzinárodného zdanenia a domáceho daňového systému na rozvoj podnikateľskej sféry SR*. 1. vyd. Bratislava : EKONÓM, 2013, 81 s. ISBN 978-80-225-3783-4.

⁸ ŠUBERTOVÁ, Elena – MARKOVIČOVÁ, Marta. *Kompendium podnikania*. 1. vyd. Bratislava : KARTPRINT, 2015. 136 s. ISBN 978-80-89553-34-1.

Poslednou slovenskou publikáciou je zborník „*Správa o stave malého a stredného podnikania v Slovenskej republike v roku 2016*“ vydaná SBA obsahujúca podrobný popis progresu/ stagnácie/ resp. regresu vo vybraných oblastiach skúmania pomocou tzv. „princípov“, ktoré zjednodušene predstavujú prípadové štúdie aj s navrhovanými opatreniami na ich vyriešenie.⁹

1.2 Teoretické vymedzenie skúmanej problematiky v zahraničí

Prvým predstaviteľom zahraničnej literatúry je „*Small, Medium, Strong: Trends in SME Performance and Business Condition*“, ktorú vydala OECD (autorka L. Kamal-Chaoui) a definuje legislatívne zmeny vo vzťahu po finančnej kríze, rastúci význam Znalostnej ekonomiky a inovácii, štátnej infraštruktúry pre rozvoj ľudského kapitálu a v neposlednom rade uvádza ukazovatele za jednotlivé segmenty a krajiny a prezentuje porovnanie ukazovateľov medzi krajinami.¹⁰

Nemenej dôležitou publikáciou je „*Central and Eastern Europe in the Changing Business Environment*“, autorka I. Černá, širokospektrálne popisuje pozíciu strednej a východnej Európy v medzinárodných zoskupeniach, spomenúc OSN, EZVO, OBSE a Svetová banka, ako aj potenciál rastu alebo stagnácie vplyvom ne/prispôsobenia sa aktuálnym trendom.¹¹

Za predstaviteľa francúzskej literatúry sme si vybrali knihu „*Business dynamics and productivity*“ od S. Monteraix a kol., ktorá sa sústreďí na dynamickým rozvoj podnikateľských aktivít s dôrazom na trh práce, tvorbu pracovných miest, rast produktivity práce a podnikov samotných, pričom zahŕňa aj medzinárodnú komparáciu.¹²

Reprezentantom poľskej literatúry je „*International context of business environment*“, ktorú napísal A. Marszk a podáva makroekonomický pohľad na

⁹ SLOVAK BUSINESS AGENCY. *Správa o stave malého a stredného podnikania v Slovenskej republike v roku 2016*. 1. vyd. Bratislava : SBA. 2017, 162 s.

¹⁰ KAMAL-CHAOUI, Lamia. *Small, Medium, Strong: Trends in SME Performance and Business Condition*. 1. vyd. Paríž : OECD. 2017, 118 s. ISBN 978-92-64-27567-6.

¹¹ ČERNÁ, Iveta. *Central and Eastern Europe in the Changing Business Environment*. 1. vyd. Praha: Oeconomica Publishing House, 2018. 532 s. ISBN 978-80-245-2265-4.

¹² MONTERAIX, Séraphine a kol. *Business dynamics and productivity*. 1. vyd. Paríž : OECD. 2017, 223 s. ISBN 978-92-64-26922-4.

hospodársku politiku, internacionalizáciu, konkurencieschopnosť, ktoré komprimovane porovnáva v rámci krajín Vyšehradskej štvorky.¹³

Za zástupcu nemecky hovoriacich krajín sme si vybrali publikáciu s názvom „*Unternehmensbewertung*“ od autorskej dvojice Ch. Kuhner a H. Maltry, ktorá vo svojom diele popisuje významnosť podnikateľského prostredia ako určujúci prvok pre výšku ohodnotenia podnikateľskej jednotky a nákladov s tým súvisiacich a prezentujú fakty ktoré bývajú prehliadané.¹⁴

Ako ďalšiu krajinu sme si vybrali Rakúsko, ktoré tvorí objekt nášho skúmania, a reprezentuje ho dielo s názvom „*Moderne strategische Unternehmensführung : Konzepte, Analysen und Techniken*“, autor R. Grant vo svojej práci popisuje potrebu správneho naplánovania smerovania podnikateľskej jednotky pri expanzii do iných krajín v čo najskoršej životnej fáze podniku, aby sa zamedzilo skutočnosti, kedy bude konkurencia akcieschopnejšia.¹⁵

Na záver spomenieme britskú literatúru zastupovanú „*The Business Environment: Themes and Issues in a Globalizing World*“ od autorov P. Wetherly a D. Otter, ktorá poskytuje medzinárodný pohľad na skúmanú problematiku, zahŕňa analýzu PESTLE a jej význam v medzištátnom ponímaní, identifikuje globalizáciu, trvalo udržateľný rozvoj a rovnosť príležitostí ako najvýznamnejšie trendy prítomnosti a poskytuje komplexné chápanie podnikateľského prostredia s integrovaným globálnym zameraním.¹⁶

1.3 Charakteristika podnikateľského prostredia a jeho socio-ekonomický význam

Na úvod, pred skúmaním obidvoch krajín vo vybranej problematike je potrebné uviesť isté reálie, ktoré deskriptívne popisujú vybraný predmet a zároveň poukázať na skutočnosť, že podnikateľské prostredie zahŕňa celý rad údajov a tak komprimovaným spôsobom uvádza informácie praktické napr. pri medzištátnom porovnávaní, pričom každý hodnotiteľský subjekt používa diferentné prvky, stupnice a oblasti hodnotenia – to

¹³ MARSZK, Adam. *International context of business environment: selected evidence from CEE and SEE countries*. 1. vyd. Gdansk: Gdansk University of Technology Publishing House, 2014. 138 s. ISBN 978-83-7348-584-6.

¹⁴ KUHNER, Christoph – MALTRY, Helmut. *Unternehmensbewertung*. 2. vyd. Berlín : Springer Berlin. 2061, 350 s. ISBN 978-35-407-4304-0.

¹⁵ GRANT, Robert. *Moderne strategische Unternehmensführung : Konzepte, Analysen und Techniken*. 1. vyd. Weinheim : Wiley-VCH. 2014, 496 s. ISBN 978-35-275-0589-0.

¹⁶ WETHERLY, Paul – OTTER, Dorron. *The Business Environment: Themes and Issues in a Globalizing World*. 3. vyd. Oxford : OUP Oxford. 2014, 512 s. ISBN 978-01-996-6138-1

znamená pred multikriteriálnou analýzou podnikateľského prostredia na Slovensku a v Rakúsku je žiaduce charakterizovať tento pojem.

S pojmom podnikateľské prostredie sa stretávame pravidelne na akademickej pôde, na mnohých predmetoch, tiež často zaznieva na odborných konferenciách a pomocou neho kvalita posudzovania ratingových agentúr, ktoré využívajú rôzne typy hodnotenia podnikateľského prostredia a významne ovplyvňuje príchod zahraničného kapitálu

Napriek tomu, že sa tento termín nejaví ako ťažký, nie je úplne jednoduché ho definovať, pretože predsa len sa názory odborníkov na to, čo v sebe zahŕňa, rozchádzajú. Na vybraný predmet skúmania je možné nazerať z rôznych pohľadov, čoho výsledkom je viacero formulácií, čo ale znamená, že každá hodnotiteľská organizácia má vlastnú definíciu a pohľad na to, čo podnikateľské prostredie obsahuje (prvky). Súčasne danému širokospektrálnemu náhľadu nepomáha ani fakt, že je to dynamicky a nepravidelne sa meniaci objekt, na ktorý musia reagovať ako samotné inštitúcie, tak základné jednotky – podnikateľské subjekty.

Ako základnú charakteristiku prevezmeme z publikácie *Podnikové hospodárstvo* autorky H. Majdúchová a kol., ktorá determinuje podnikateľské prostredie ako „*okolie podniku, ktoré delí na všeobecné (makroekonomický, technologický, sociálno-kultúry a politicko-právny sektor), ktoré vplýva na podnikateľskú jednotku vertikálnymi alebo horizontálnymi väzbami; špecifické, ktoré pôsobia na každý podnik jedične – napr. územia, zdroje alebo pracovníci a svetové, ktoré zahŕňa všetkých sedem megatrendov.*“¹⁷

Hodnotenie a komparácia je závislá od vývoja v národných ekonomikách a v prípade Slovenskej republiky medzníkom bola „Nežná revolúcia“, kedy boli započaté politicko-ekonomické reformy v niekdajšom Československu, tzn. prechod z centrálne, direktívne riadenej ekonomiky na trhovú, ktoré umožnili každému obyvateľovi vykonávať podnikanie, čo bolo pred novembrom 1989 možné len pár rokov pred pádom komunistického režimu, a to len vo vymedzených oblastiach, pričom nie každý, kto si zažiadal o vykonávanie živnosti získal oprávnenie ju vykonávať (dôležité podotknúť že na rozdiel od Československa, boli vybrané drobné živnosti legalizované v Poľskej ľudovej republike a aj Maďarskej ľudovej republike, pričom všetky krajiny mali veľké saldo

¹⁷ MAJDÚCHOVÁ, Helena a kol. *Podnikové hospodárstvo*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2018. s. 17-18. ISBN 978-80-8168-806-5.

vzájomného cezhraničného obchodu, keďže boli súčasťou Rady vzájomnej hospodárskej pomoci).¹⁸

Podnikateľské prostredie spoločne s konkurencieschopnosťou sa posudzuje v medzinárodnom kontexte a podáva obraz o danej krajine, či už má dobrý, alebo zlý výsledok v porovnaní s ostatnými krajinami sveta, preto každý jeden štát má tak plnú zodpovednosť za stav a je rovnako tak povinný starať sa a vytvárať vhodné podmienky na rozvoj ekonomicky aktívnych subjektov (a priori vnútroštátne faktory). OECD považuje podnikateľské prostredie za výsledok pôsobenia nasledujúcich faktorov: externé prvky, ktoré intenzívne pôsobia na podnikateľské jednotky; politika vybraného štátu vo vzťahu k podnikateľom a vymožiteľnosť práva.¹⁹

Podnikateľské prostredie sa skladá z dvoch hlavných kategórií prostredí – širšia úroveň v podobe makroprostredia charakterizovaná demografickým, ekonomickým, technologickým, politickým, kultúrnym a na záver v súčasnosti najviac do popredia sa dostávajúcim, ekologickým prostredím (rastúci dopyt od spotrebiteľov núti nadnárodné korporácie prehodnocovať materiály svojich produktov); a naopak užšia úroveň charakterizovaná mikroprostredím, kde sú subjekty ktoré sa dostávajú do kontaktu s podnikom oveľa častejšie a intenzívnejšie, skladá sa z interného (výrobné, distribučné, finančné, marketingové oddelenie, oddelenie ľudských zdrojov a R&D) a externého prostredia podnikateľskej jednotky (dodávatelia, odberatelia, zákazníci, konkurencia a verejnosť).

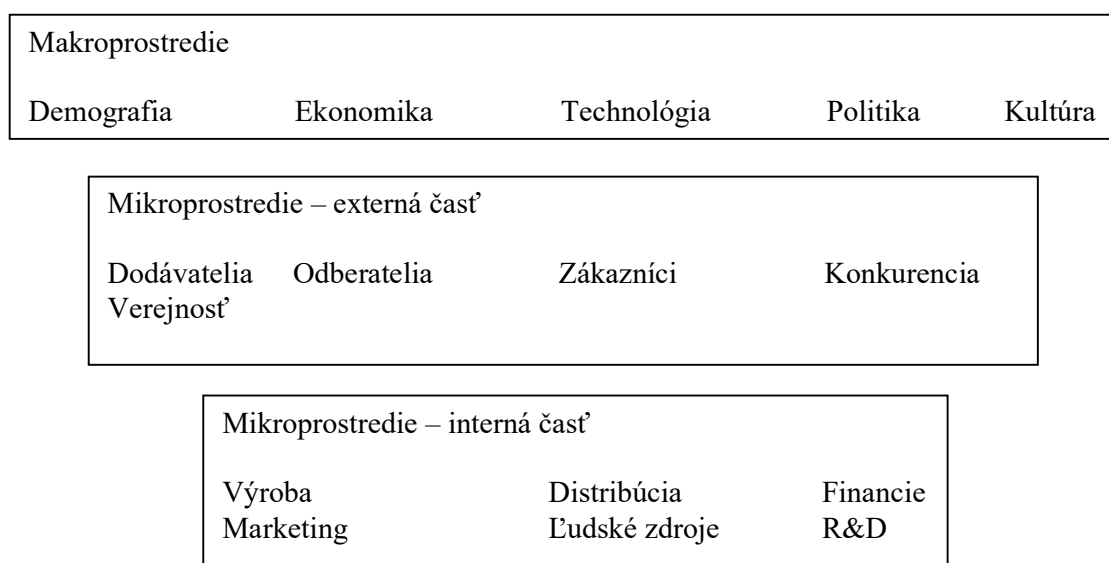
Vnútorne prostredie definuje príležitosti a schopnosti podniku pri porovnávaní s ostatnými, podobnými subjektmi na vybranom trhu, a môžeme tak určiť či existujú príležitosti a či ich vzhľadom k svojim možnostiam podnik môže a je schopný aktivovať, pretože je tvorený faktormi ako vedecký a technický rozvoj, ďalej rozpočet ale aj podnikové a pracovné zdroje.

Pohľad na odbornú definíciu podnikateľského prostredia nie je jednotný. V medzinárodnej odbornej literatúre (potvrdzuje to aj predchádzajúca kapitola s anglickou literatúrou) sa používa termín „*business environment*“, ale ako zaujímavosť uvedieme, že napr. Svetová banka (World Bank) používa výhradne slovné spojenie „*investment*

¹⁸ SAV. *Transformácia ekonomiky: Skúsenosti Slovenska*. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2015, 331 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: http://www.ekonom.sav.sk/uploads/journals/31_transekonom.pdf ISBN 80-7144-143-0

¹⁹ OECD. *Business environment worldwide*. [elektronický zdroj]. Paríž, 2015, 198 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na <https://www.oecd.org/sti/ind/369470585174245818.pdf> ISBN 979-10-367-2890-2

climate“, v preklade investičné prostredie, ktoré chápe podnikateľské prostredie ako sústavu jedinečných faktorov vybraného štátu sveta, ktoré vytvárajú príležitosti a možnosti pre spoločnosti na investovanie do tvorby pracovných miest a do celkovej expanzie, pričom sú jedinečné – myšlienky, stratégie a schopnosti. Jednotlivé vlády majú veľký vplyv na bezpečnosť vlastníctva, reguláciu a zdaňovanie, rozvoj a výstavba infraštruktúry, vytvorenie podmienok na vhodné fungovanie finančných a pracovných trhov a odstraňovanie korupcie.²⁰ Iná definícia, ktorá má rozsiahly záber pojmov a prvkov charakterizuje podnikateľské prostredie ako súhrn faktorov – ekonomických, politických, sociálnych a kultúrnych, technologických, právnych a ekologických; ktoré aktívne pôsobia na subjekt, určujú kvalitu podmienok, v ktorých podniky operujú a mieru konkurencieschopnosti, rastový potenciál a aj atraktivitu domácich podnikateľských jednotiek na expanziu do zahraničia a opačne.²¹

Obrázok 1 Schéma podnikateľského prostredia

Zdroj: SHAIK, Saleem. Business environment. 1.vyd. Bombaj : Pearson India, 2015. 912 s. ISBN 978-93-3255-91-27, vlastné spracovanie

Najväčším problém pri hodnotení sa javí istá miera subjektivismu, napriek tomu, že je spracovávaná odborníkmi a rôznymi počítačovými softvérmi, čo znamená, že nemôžeme

²⁰ WORLD BANK. *The investment climate, growth, and poverty*. [elektronický zdroj]. Washington, 2014, 140 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/5987/9780821356821_ch01.pdf?sequence=43&isAllowed=y

²¹ LISÝ, Ján a kol. *Ekonomika*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2016. 624 s. ISBN 978-80-7552-275-7.

takéto hodnotenie považovať na 100% za úplne objektívne (zároveň do hodnotenia vstupujú rôzne štatistické odchýlky a aj rôzne formy spracovania a rôzne používanie metodiky na vytvorenie finálnych dát, ktoré nie sú pri hodnoteniach totožné). Ďalším problémom sa javia skúmané a hodnotené oblasti, získavanie dát, kedy nie všetky sú verejne prístupné, alebo sú získavané pomocou názorov z vedeckej obce/ odbornej verejnosti, čo opäť nenapomáha exaktnosti meraní. V našej práci sa vyskytnú tri druhy indexov, prvým bude Index konkurencieschopnosti (*Global Competitiveness Index*), ktorý zostavuje každoročne Svetové ekonomické fórum a svoj fokus zameriava na širšie spektrum v porovnaní s druhým – hodnotí celý štát a spája v sebe hodnotenie makro- aj mikroprostredia. Druhým prvkom na hodnotenie bude zoznam krajín podľa možnosti podnikania *Doing Business*, ktorý vydáva každý rok Svetová banka. Posledným spomenutým indexom bude Index ekonomickej slobody (*Index of Economic Freedom*), ktoré predstavuje hodnotenie a následný zoznam krajín podľa možností podnikania a rovnako ako predtým spomenuté indexy vychádza každoročne, zostavuje ho *The Heritage Foundation* a popredný ekonomický denník *The Wall Street Journal*.

Na základe syntézou uvedených charakteristík konštatujeme, že *podnikateľské prostredie* pre účely nami zadanej témy komaprácie podnikateľského prostredia a s určenými cieľmi *predstavuje množinu rôznych prvkov – štát, spoločnosti v súkromnom vlastníctve a neziskový sektor, ktoré navzájom na seba pôsobia s vopred stanovenými povinnosťami a právami, ktoré operujú na území vybraného štátu a aj mimo neho, pričom štát má dominantnú úlohu: zákonodarnú, súdnu a výkonnú, a súčasne je pre zdravé fungovanie ekonomiky nevyhnutná aj funkcia ďalších dvoch sektorov*. Sme si vedomí faktu, že takto postavená charakteristika nezahŕňa mikroprostredie okolia podniku, ale výberom premenných v multikriteriálnej analýze sa snažíme čo najobjektívnejšie syntetizovať daný sektor hospodárstva.

V nasledujúcej časti sa budeme venovať jednotlivým indexom, prvkom z ktorých sú zložené a aj umiestneniu Rakúska a Slovenska v týchto rebríčkoch.

1.4 Hodnotenie kvality podnikateľského prostredia

Objektom merania v nami vybratých indexoch je podnikateľské prostredie, ale pohľad na neho sa rôzni a rovnako tak aj na aké prvky je upriamovaná pozornosť – jeden sa zameriava na schopnosť vzájomného súperenia krajín v oblasti biznisu, ďalší na výkon samotnej podnikateľskej činnosti v jednotlivých krajinách a iný na dôležitosť, aká je

kladená v jednotlivých štátoch na inovácie a ako sú implementované či už v obore výroby, alebo služieb. Prikladajú odlišnú vážnosť im vybraným prvkom a tak nielen, že krajiny majú odlišne rozvinutú podnikateľskú infraštruktúru, zároveň vstupuje do týchto indexov aj značná miera odborného subjektivismu.

1.4.1 Index konkurencieschopnosti

Ako prvý prvok na komparáciu uvedieme Index konkurencieschopnosti (*Global Competitiveness Index* – skr. *GCI*), ktorý vydáva Svetové ekonomické fórum (*World Economic Forum*), nezisková organizácia, ktorá je financovaná iba súkromným sektorom, pôsobiaca od roku 1971, so sídlom v Ženeve. Najviac je asi preslávený každoročným summitom najbohatších a najvplyvnejších ľudí sveta, ktorý sa koná vždy v januári vo švajčiarskom Davose, okrem toho usporadúva celý rad konferencií a prednášok na najrôznejšie ekonomické témy. Za svoje poslanie považuje zlepšenie života každého jedného jedinca pomocou vzrastajúcej vzdelanostnej úrovne obyvateľstva a to prostredníctvom osobností podnikateľského, politického, ale aj kultúrneho života.²²

Výstupom každoročného zhodnotenia je *Global Competitiveness Index report*, ktorý pomocou dotazníkovej metódy extrahuje dáta z cca. 14 000 prvkov operujúcich v 140 krajinách sveta, pričom spája v sebe 12 tzv. pilierov, ktoré sa delia do troch podkategórií, pričom sa mení váha na základe skutočnosti, v ktorej kategórii rozvinutosti ekonomiky sa daná krajina nachádza. Prvé štyri piliere (Inštitúcie, Infraštruktúra, Makroekonomické prostredie a Zdravie a základné vzdelanie) sú najdôležitejšie pre krajiny, ktoré majú najvýkonnejší primárny sektor, a sú reprezentované krajinami ako Rovníková Guinea a Venezuela. Ďalších šesť pilierov (Vyššie vzdelanie a tréning, Efektivita trhu tovarov, Efektivita trhu práce, Vývoj finančného trhu, Technologická pripravenosť a Veľkosť trhu) sú kľúčové pre ekonomiky, ktoré sú riadené efektívnosťou – spomenieme tu krajiny ako Slovensko alebo Maďarsko. Posledné dva piliere (Obchodná prepracovanosť a Inovácie) sú určujúce pre krajiny poháňané inováciami a tu uvedieme Nemecko a Japonsko.²³

²² WORLD ECONOMIC FORUM. *Why does our work matter?*. [elektronický zdroj]. Ženeva, 2018, 14 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <https://www.weforum.org/about/why-does-our-work-matter>

²³ WORLD ECONOMIC FORUM. *Methodology and Computation of the Global Competitiveness Index 2017-2018*. [elektronický zdroj]. Ženeva, 2017, 8 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/04Backmatter/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018AppendixA.pdf>

Ako dlhodobé etalóny tohoto indexu uvedieme trojicu najvyspelejších ekonomík sveta – Švajčiarsko, Spojené štáty americké a Singapur.²⁴

1.4.2 *Doing Business*

Ďalší index, ktorý spomenieme je *Doing Business*, ktorý navrhla a zostavuje Svetová banka (*World Bank*) so sídlom vo Washingtone, D.C.. Vychádza v ročnom intervale od roku 2003 a je zameraný na meranie nákladov obchodných podnikov v 190 krajinách sveta. V porovnaní s ostatnými inštitúciami je odlišný v tom, že nielen hodnotí kvalitu podnikateľského prostredia, ale aj poskytuje finančné pôžičky (podobne ako Medzinárodný menový fond (*International Monetary Fund*)). Dominantným cieľom spomedzi ostatných cieľov patrí zníženie „extrémnej“ chudoby v rámci celosvetovej populácie priamym poskytovaním pôžičiek a ľudského kapitálu.²⁵

Štúdia predkladá každý rok podrobnú analýzu nákladov, požiadaviek a postupov, ktorým obchodné spoločnosti podliehajú vo všetkých krajinách, a následne vytvára rebríček pre každú krajinu a tak predstavuje katalyzátor zmien v oblasti podnikateľského prostredia v jednotlivých krajinách. V správe navrhuje niekoľko reforiem s cieľom podporiť rozvoj súkromného sektora a podnikateľské prostredie.²⁶

Výsledkom niekoľko medziročných porovnávaní makro- a mikroprostredia sú nasledovné zistenia: nižšie náklady na vstup podporujú podnikanie, zvyšujú produktivitu firmy a znižujú korupciu a jednoduché začatie činnosti sa premieta do väčších pracovných príležitostí. Trojicu najlepších štátov na podnikanie v tomto rebríčku tvorí (zoradené podľa bodového hodnotenia) Nový Zéland, Singapur a Dánsko.²⁷

Skúmanie je upriamené na mieru byrokratizácie podnikateľskej činnosti MSP, ktorá je definovaná 11 prvkami za použitia štyroch zdrojových údajov: legislatíva a regulácie, vybraní hodnotitelia, vláda každej z hodnotenej krajiny a miestni zástupcovia Svetovej banky. Pomocou uvedeného indexu si podnikateľské subjekty môžu porovnať a určiť

²⁴ WORLD ECONOMIC FORUM. *The Global Competitiveness Index 2017-2018*. [elektronický zdroj]. Ženeva, 2017, 8 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <http://www.cdi.org.pe/pdf/IGC/2017-2018/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>

²⁵ JOURNAL OF ECONOMIC PERSPECTIVES. *The new role of World Bank*. [elektronický zdroj]. Nashville, 2016, s. 53-76. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <https://pubs.aeaweb.org/doi/pdfplus/10.1257/jep.30.1>

²⁶ THE WORLD BANK. *Methodology of Doing Business 2018*. [elektronický zdroj]. Washington, D.C., 2018, 10 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <http://www.doingbusiness.org/methodology>

²⁷ THE WORLD BANK. *Doing Business 2018*. [elektronický zdroj]. Washington, D.C., 2018, 312 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <http://www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf>

krajinu, ktorá je najjednoduchšia na expanziu a v prípade rozhodnutia sa, vedia vopred, ako je náročné a koľko času zaberie vstup na vybraný trh. Pre krajiny predstavuje ucelený obraz o tom, ako je na tom tá ktorá krajina a ako sú na tom susedné štáty, resp. najvýznamnejší obchodní partneri.²⁸

1.4.3 Globálny inovačný index

Ako posledný skúmaný index v tejto záverečnej práci je Globálny inovačný index (*Global Innovation Index*), v niektorých publikáciách uvádzaný ako *International Innovation Index*, ktorý vydáva *The Boston Consulting Group* od roku 2007. Medzinárodný index inovácií je súčasťou rozsiahlej výskumnej štúdie, ktorá sa zaoberala podnikateľskými výsledkami inovácií a schopnosťou vlády podporovať inovácie prostredníctvom verejnej politiky. Štúdia porovnáva stupeň inovácie v 126 krajinách a separátne v každom z 50 štátov USA, (čo predstavuje 90,8% svetovej populácie a až 96,3% svetového HDP). Poskytuje tak kľúčový nástroj a bohatú databázu podrobných ukazovateľov pre medzinárodnú komparáciu.²⁹

Správa sa zaoberá nielen výkonnosťou jednotlivých krajín, ale aj tým, čo robia a mali by robiť spoločnosti, aby podporili vzrastajúcu úroveň inovácií, zameriava sa taktiež na nové politické ukazovatele pre inovácie vrátane daňových stimulov a politik v oblasti príst'ahovalec'tva, vzdelávania a duševného vlastníctva. Medzinárodný inovačný index je zameraný na zachytenie multidimenzionálnych aspektov inovácií a poskytovanie nástrojov, ktoré môžu pomôcť pri prispôsobovaní politik na podporu dlhodobého rastu produkcie, zlepšenia produktivity a rastu pracovných miest.³⁰

Na zoradenie krajín sa v štúdii merali ako inovácie vstupov, tak výstupov. Inovačné vstupy zahŕňali vládnu a fiškálnu politiku, vzdelávaciu politiku a inovačné prostredie, na druhej strane výstupy zahŕňali patenty, transfer technológií a ďalšie výsledky výskumu a vývoja, výkonnosť podniku, akou je produktivita práce a celkové výnosy akcionárov a vplyv inovácií na migráciu podnikov a ich hospodársky rast. Podobne ako v závere

²⁸ THE WORLD BANK. *About Doing Business 2018*. [elektronický zdroj]. Washington, D.C., 2018, 11 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <http://www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB18-Chapters/DB18-About-Doing-Business.pdf>

²⁹ GLOBAL INNOVATION INDEX. *About the Global Innovation Index*. [elektronický zdroj]. Boston , 2018, 8 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <https://www.globalinnovationindex.org/about-gii>

³⁰ THE ECONOMIST. *The Innovation Game*. [elektronický zdroj]. St Louis, 2015, 5 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <https://www.economist.com/graphic-detail/2015/09/17/the-innovation-game?fsrc=scn/fb/te/pe/ed/theinnovationgame>

predchádzajúci dvoch kapitol uvedieme najlepšie tri krajiny spomedzi kritérií na hodnotenie najlepšieho inovačného progresu a nimi sa stali: Švajčiarsko, Holandsko a Švédsko.³¹

1.5 Základné informácie o Rakúsku

Na úvod tejto časti diplomovej práce uvedieme základné údaje o Rakúsku, ďalej sa budeme venovať postaveniu v rámci medzinárodných hodnotení a následne uvedieme indexové hodnoty Slovenska.

Rakúska republika (nem. *Republik Österreich*) susedí na svojej východnej hranici so Slovenskou republikou, pričom počas Rakúska-Uhorska boli obidve krajiny súčasťou tejto monarchie. Rakúsko, podobne ako Slovensko je vnútrozemský štát, pričom cez obidve krajiny preteká európsky veľtok Dunaj. Na rozdiel od Slovenska, Rakúsko je výrazne hornatejšie vďaka Alpám, čo na prvý pohľad môže predstavovať problém pri výstavbe infraštruktúry, ale na rozdiel od Slovenska má Rakúsko veľmi dobre rozvinutú dopravnú infraštruktúru (t. j. spojenie západ-východ, resp. sever-juh).³²

S počtom obyvateľov na úrovni 8 838 171³³ patrí k porovnateľne veľkým krajinám strednej Európy, úradným jazykom je nemčina. Podobne ako Nemecko je tvorené deviatimi spolkovými krajinami s hlavným a správnym centrom Viedeň, kde má pobočku OSN a svoje sídlo tu majú tiež popredné medzinárodné organizácie ako OBSE a Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu.³⁴

Rakúsko je od roku 1995 súčasťou Hospodárskej a menovej únie, pričom od začiatku roku 1999 euro nahradilo pôvodný rakúsky *schilling*. Úspech národného hospodárstva a schopnosť koordinácie medzinárodného obchodu potvrdzuje aj hrubý

³¹ GLOBAL INNOVATION INDEX. *About the Global Innovation Index 2018 rankings*. [elektronický zdroj]. Boston, 2018, 15 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2018-report#>

³² HIGHWAY MAPS. *Austrian motorways*. [elektronický zdroj]. Manchester, 2018. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <http://www.highwaymaps.eu/austria>

³³ STATISTIK AUSTRIA. *Bevölkerung zu Quartalsbeginn*. [elektronický zdroj]. Viedeň, Statistik Austria, 2018. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: http://www.statistik.at/web_de/statistiken/menschen_und_gesellschaft/bevoelkerung/bevoelkerungsstand_und_veraenderung/bevoelkerung_zu_jahres-_quartalsanfang/023582.html

³⁴ UNITED NATIONS. *United Nations in Vienna*. [elektronický zdroj]. Viedeň, United Nations, 2018. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <http://www.unis.unvienna.org/unis/en/unvienna.html>

domáci produkt krajiny za rok 2017 - 416 845 000\$, čo predstavuje viac ako 4,35- násobok HDP Slovenska za porovnateľné obdobie.³⁵

Rakúsko predstavuje z podnikateľského hľadiska zaujímavý trh a dosiaľ nie je naplno využitý potenciál exportu, pri tom sa jedná o stabilne rastúcu ekonomiku v ktorej proporcionálne narastá aj dopyt po tovaroch a službách, čo nie je samotný rakúsky trh schopný pokryť.³⁶

Tabuľka 1 Porovnanie HDP v krajinách Vyšehradskej štvorky s Rakúskom a s určením trendu

Poradie v svetovom rebríčku	Krajina	HDP v miliardách \$ v roku 2017	Medziročná zmena v %
24.	Poľsko	524,886	+ 11,26
28.	Rakúsko	416,845	+ 6,67
49.	Česko	213,189	+ 3,90
58.	Maďarsko	152,284	+ 10,15
65.	Slovensko	95,938	- 4,01

Zdroj: International Monetary Fund, 2018, vlastné spracovanie, zdroj:

<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2018/01/weodata/weoselco.aspx?g=995&sg=All+countries+%2f+Advanced+economies+%2f+Euro+area>, vlastné spracovanie

³⁵ STATISTA. *Austria: GDP 2012-2022*. [elektronický zdroj]. Brusel, Statista, 2018. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/262692/gross-domestic-product-gdp-in-austria/>

³⁶ Odborná stáž SARIO, september-december 2018

2 Cieľ práce

Naša diplomová práca, tak ako napovedá samotný názov upriamuje fokus na porovnanie podnikateľského prostredia – dvoch navzájom susediacich krajín Slovenskej a Rakúskej republiky (teoretická časť ilustruje poznatky z literatúry, zatiaľ čo praktická časť sa sústreďí na multikriteriálnu analýzu).

Hlavným cieľom záverečnej práce je komprimovaným spôsobom uskutočniť komparáciu podnikateľského environmentu s cieľom určiť silné a slabé stránky jednotlivých národných hospodárstiev.

Aby mohol byť hlavný cieľ naplnený, bolo potrebné si stanoviť čiastkové ciele, ktoré by umožnili podať ucelený obraz o skúmanej problematike ako významnej oblasti hospodárskej praxe a zároveň umožnili naplniť hlavný cieľ záverečnej práce:

- základným cieľom je analýza literárnych a vedeckých poznatkov, ktoré poskytujú teoretický základ a ich syntéza so zameraním na prevzatie vhodného významu pojmu podnikateľské prostredie vo vzťahu k záverečnej práci,
- ďalším cieľom je katalogizácia rôznych celosveto užívaných indexov, ktoré hodnotia podnikateľské prostredie a komparácia, umiestnení skúmaných krajín a vymedzenie ich dominantných a najslabších stránok,
- tretím cieľom je multikriteriálna analýza zameraná na jeden pilier hospodárstva, kde na základe nami vybraných argumentov sme určili lepšie hodnoty reprezentujúce každú krajinu v každom z nami sledovaného intervalu rokov,
- predposledným cieľom je sumárne zhodnotenie vzájomných postavení obidvoch krajín s určením trendov a lepšieho postavenia s využitím multikriteriálnej analýzy, a
- záverečným cieľom je konečné zhodnotenie obidvoch krajín, ich podnikateľského prostredia a identifikácia výhod a nevýhod jednotlivých krajín vo vzťahu k riešenej problematike so zameraním odstránenie nedostatkov a posilnenie silných stránok krajín.

3 Metodika práce a metody skúmania

Predmetná kapitola opisuje objekt skúmania – podnikateľské prostredie obidvoch krajín, použité vedecké pracovné postupy pri vytváraní záverečnej práce, údaje – zdroje a formy získavania dát, aplikované vyhodnocovacie metódy a s tým súvisiaca interpretácia dát a štatistické metódy.

3.1 Charakteristika objektu skúmania

Objektom skúmania našej záverečnej práce sú dve krajiny: Slovensko a Rakúsko, ktoré sú skúmané na celoštátnej úrovni, následne sú umiestnené v celosvetovom poradí v jednotlivých indexoch a v praktickej časti dochádza k hĺbkovej analýze číselných premených podľa zvolených vybraných premenných. Pred porovnávaním poznamenáme, že Rakúsko má viac obyvateľov aj väčšiu rozlohu, dôležitým prvkom pre výber tejto krajiny je to, že krajiny navzájom spolu susedia a vieme poukázať na rozdiely dané historicko-politickým vývojom.

3.2 Pracovné postupy

Základom bolo získanie vhodných poznatkov z oblasti literatúry, následne definovanie jednotlivých indexov – na čo sa zameriavajú, ako sú spracované, ich hodnotiaca škála, umiestnenie Slovenska aj Rakúska v týchto rebríčkoch; ďalej stručné predstavenie Rakúska, praktická časť zahŕňa v sebe multikriteriálnu analýzu s nami vopred preddefinovanými argumentami – zhodnotenie jednotlivých faktorov, vzájomné postavenie štátov a finálne zhodnotenie kladov a záporov s určením možností nápravných opatrení pre pozitívny vývoj v budúcnosti.

Pri tvorbe diplomovej práce boli použité tri vedecké metódy skúmania – analýza, syntéza a dedukcia, pričom nižšie detailne uvádzame ich použitie v jednotlivých častiach záverečnej práce:

Teoretická časť:

- kolektovanie odborných poznatkov z domácej i zahraničnej literatúry a rôznych relevantných zdrojov,
- separatívne oddelenie relevantných údajov, ktoré boli ďalej použiteľné v našej práci,

- rozanalyzovanie teoretickej časti – indexov a dosiahnutých skóre jednotlivých krajín,
- záverečné logické usporiadanie vo vzťahu ku skúmanej problematike a plánovaným cieľom.

Praktická časť:

- multikriteriálne rozanalyzovanie nami stanovenými faktormi odvetvovej analýzy,
- determinácia vhodných a nevhodných činiteľov, ktoré vstupujú do komparácie,
- návrhy riešení k nadväznosti k dosiahnutým výsledkom so zreteľom na zefektívňujúce možnosti,
- zhodnotiť kvalitu, možnosti a rozvíjanie podnikateľskej činnosti uceleným spôsobom.

3.3 Spôsob získavania údajov a ich zdroje

Záverečná práca skúma problematiku vhodnosti jednotlivých podnikateľských prostredí spomedzi dvoch štátov určujúc argumenty pre a proti, ktoré nám prezentujú viaceré tuzemské a zahraničné literárne diela (opis a kategorizovanie podnikateľského prostredia), odborná publikácia Slovenskej akadémie vied ohľadne transformácie ekonomiky Slovenska, rôzne výročné správy svetových organizácii (Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj), publikácie prezentujúce výsledky hodnotení pomocou indexov (Svetové ekonomické fórum, Svetová banka a The Boston Consulting Group), ďalej internetové zdroje (CIA Factbook), viaceré mienkotvorné denníky poskytovali základ pre zisťovanie prehľadu v danej problematike a pre potreby práce bol použitý rakúsky denník Der Standard, ako aj súhrnné štatistiky z Európskeho štatistického úradu, Štatistického úradu Slovenskej republiky, Štatistického úradu Rakúskej republiky, Ministerstva pôdohospodarstva Slovenskej republiky a Rakúskej republiky a Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky.

3.4 Použité metódy vyhodnotenia a interpretácie výsledkov

Ako metódu multikriteriálnej analýzy sme zvolili jednu zo štyroch najfrekvencovanejších – metódu váženého súčtu poradí, ktorú odborná verejnosť považuje na jednej strane za najjednoduchšiu a oboznamuje nás s tým, že prvok súboru je lepší ako iný prvok, ale nevieme toto rezíduum explicitne kvantifikovať, a naopak, na druhej strane

je ľahko definovateľné, ktorý prvok dosiahol lepšie hodnotenie a rovnako tak je ľahšie prezentovateľné dosiahnuté výsledky v grafickej podobe, súčasne je možné ukazovateľ aplikovať aj na kvantitatívne a zároveň aj na kvalitatívne ukazovatele (pre nás rozhodujúca podmienka, na základe ktorej sme sa rozhodli práve pre túto metódu na rozanalyzovanie objektov v skúmanej množine) – jedná sa o integrálny ukazovateľ.³⁷

Prvok s najlepšou hodnotou má priradenú číselnú jednotku, ktorá je zhodná s veľkosťou intervalu skúmaného objektu (n), následne každá horšia hodnota dosiahne o jednu číslicu horšie umiestnenie ($n-1$), pričom najhoršia hodnota dosiahne hodnotu rovnej jedna, následne prenásobíme dosiahnuté poradie s váhami (v našej multikriteriálnej analýze sme určili pre každý argument analýzy váhu rovnej jedna, aby sme do čo najväčšej miery potlačili subjektívnosť hodnotenia) a komprimovaným výsledkom je integrálny ukazovateľ.

Celú výpočtovú metódu sumarizuje nasledovný vzorec:

$$d_i = \sum s_{ij} p_j \quad ; \text{ pričom musí byť dodržaná podmienka že } i \text{ je z množiny celých čísiel, tj. } (1, 2, \dots, n).^{38 \ 39}$$

3.5 Štatistické metódy

Pre skúmanie nášho binomického súboru sme prioritne využili popisnú štatistiku pri skúmaní rozsahu a vlastností jednotlivých skúmaných veličín, údaje boli roztriedené podľa parametru, krajiny a roku pre prehľadnejšie porovnávanie a výpočet multikriteriálnej analýzy, a ako metódu vyhodnocovania sme použili priemer, pretože v súbore neboli extrémne vysoké, ani nízke hodnoty, ktoré by deformovali samotný výpočet a jeho vypovedaciu hodnotu.

³⁷ ZALAI, Karol a kol. *Finančno-ekonomická analýza podniku*. 9.vyd. Bratislava : Sprint dva, 2016, 482 s. ISBN 978-80-89710-22-5.

³⁸ NEUMANNOVÁ, Anna a kol. *Podniková diagnostika*. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2012, s. 120-138. ISBN 978-80-8078-464-5.

³⁹ DEÁKOVÁ, Stanislava. *Diagnostické metódy a postupy podniku*. 1. vyd. Bratislava : Ekonóm, 2013, s. 55-57. ISBN 978-80-225-3719-3.

4 Výsledky práce

Uvedená kapitola deskriptívne popisuje dosiahnuté výsledky obidvoch krajín spomedzi všetkých indexov, multikriteriálnu analýzu vrátane vstupných údajov a následnú komparáciu a syntézu výsledkov tejto analýzy.

4.1 Hodnotenie Rakúska podľa Indexu konkurencie schopnosti

Ako sme spomenuli v predchádzajúcej kapitole, v nasledovných podkapitolách sa zameriame na umiestnenie Rakúska a Slovenska v rebríčkoch vyššie spomenutých indexov vo vzťahu k maximálnym hodnotám, ako aj poukázanie na faktory ktoré boli do istej miery rozhodujúce pre udelenie toho-ktorého ratingu.

Tento index zhodnocuje konkurencieschopnosť každej z hodnotených krajín podľa 12 faktorov, pričom v poslednom vydaní za obdobie rokov 2017-2018 bolo rozanalyzovaných celkovo 137 krajín sveta.

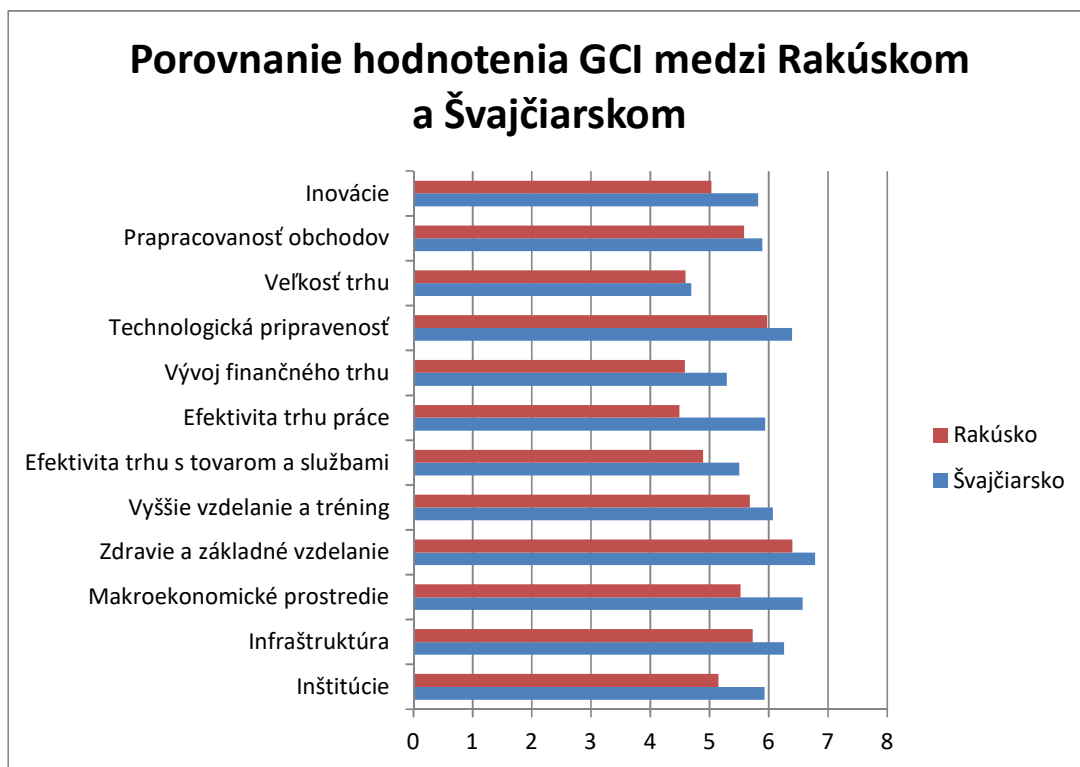
Rakúsko posledné dva roky má progresívne umiestnenie nakoľko každý rok sa podarilo zlepšiť ich umiestnenie v rebríčku o jedno miesto a aktuálne je na 18. mieste (hodnota 5,25). Môže sa toto umiestnenie zdať ako veľmi dobré, ale celá rada krajín Západnej a Severnej Európy sa umiestnila na vyšších miestach (Holandsko, Nemecko, krajiny Škandinávie, Veľká Británia a Dánsko). Ako protipól uvidíme, že krajiny strednej Európy mali horšie umiestnenie – Česko na 31. mieste, Poľsko na 39. a Maďarsko na 50. mieste.

Index zahŕňa pre každú krajinu určitú hodnotu skóre, ktoré nadobúda hodnoty od jedna po sedem, pričom sedem predstavuje najlepšiu hodnotu, t. j. 100% splnenie podmienok pre hodnotenie. Ako ale už pri náročných hodnoteniach býva zvykom, žiadna krajina nedosahuje túto maximálnu hodnotu – Švajčiarsko ako najlepšie postavená krajina v hodnotení GCI (*Global Competitiveness Index*) dosahuje skóre 5,86 (krajiny v prvej dvadsiatke sa rozlišujú o pár stotín, resp. nanajvýš o jednu desatinu) a na úplne opačnom konci rebríčka sa umiestnil Jemen s hodnotou 2,87.⁴⁰

Svetové ekonomické fórum delí krajiny podľa dosiahnutého celkového bodovania, ako aj hodnôt v rámci jednotlivých kategórií do troch skupín vývoja, pričom Rakúsko patrí do tretej, najviac rozvinutej skupiny, kde akcelerátorom ekonomiky sú inovácie.

⁴⁰ WORLD ECONOMIC FORUM. *The Global Competitiveness Index 2017-2018*. [elektronický zdroj]. Ženeva, World Economic Forum, 2017, 8 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <http://www.cdi.org.pe/pdf/IGC/2017-2018/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>

Graf nižšie prezentuje skóre s jednotlivými hodnotami naprieč kategóriami, ktoré dosiahlo Rakúsko a ďalšia prevažne germáno-fónna krajina a ktorú považujeme zároveň za etalón, Švajčiarsko. Stĺpcový graf tak ukazuje, kde má krajina svoje silné a slabé stránky. Najvyššie hodnoty ukazovateľa dosahuje v kategóriách: Zdravie a základné vzdelanie, Technologická pripravenosť a Infraštruktúra (pri poslednom menovanom faktore je nutné pripomenúť, že napriek výrazne členitému povrchu má Rakúsko takmer dostavanú plánovanú diaľničnú a cestnú sieť a rozvíja aj menšie letiská). Ako najhoršie segmenty vyšli nasledovné: Efektivita trhu práce (tá je spojená s vysokou mierou byrokracie a vysokými daňovo-odvodovými sadzbami), Vývoj finančného trhu a Veľkosť trhu.

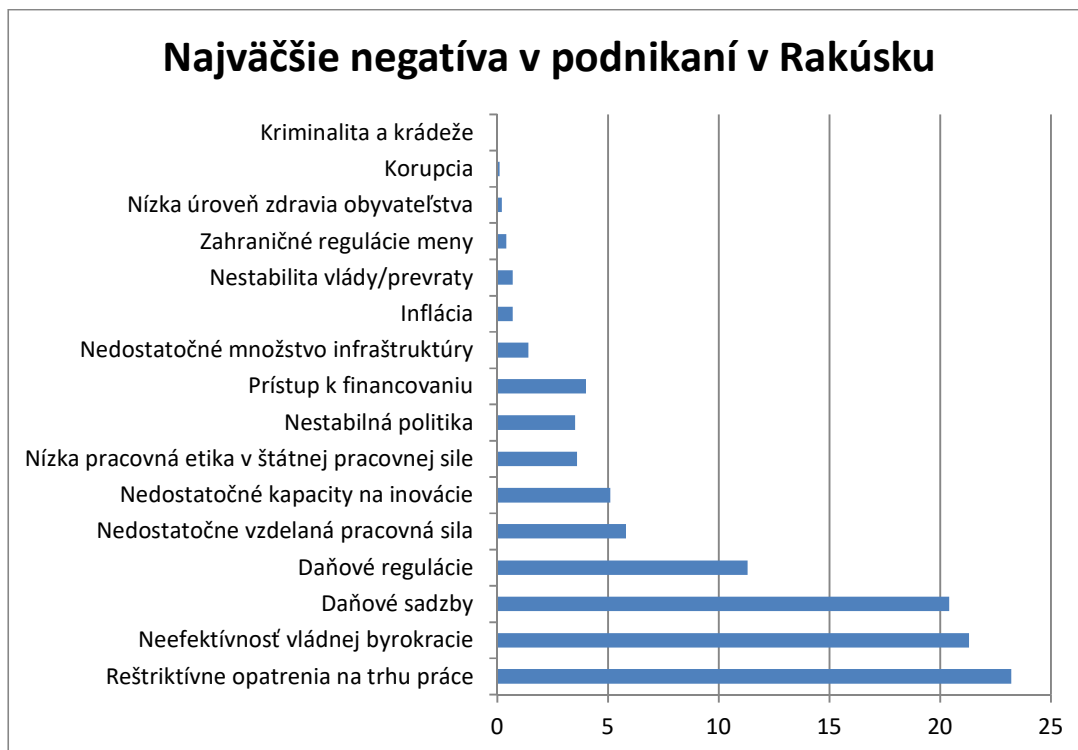
Graf 1 Grafické znázornenie dosiahnutých koeficientov Rakúska a Švajčiarska podľa GCI

Zdroj: <http://www.cdi.org.pe/pdf/IGC/2017->

2018/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf, vlastné spracovanie

Úplne špecifikované kategórie, ktoré sú najproblematickejšie podľa GCI znázorňuje graf nižšie – ako najväčší problém sú Reštriktívne opatrenia na trhu práce, ktoré dosiahli hodnotu 23,2, Neefektívnosť vládnej byrokracie – 21,3 a Daňové sadzby – 20,4. Tieto tri problémy poukazujú na prebujnený štátny aparát, ktorý prispieva k stagnácii ekonomiky – pre zaujímavosť uvedieme, že k podobným záverom došlo aj hodnotenie

Doing Business 2018. Na rozdiel od iných ekonomík, najlepšie majú iba pár výrazných záporných kategórií, t.j. v prípade Rakúska hovoríme o prvých piatich, zatiaľ čo slabšie rozvinuté ekonomiky majú pri tom istom počte kategórií väčší počet negatívnych kategórií ako aj hodnoty ostatných kategórií, ktoré koniec koncov znamenajú celkovo negatívnejšie hodnotenie.

Graf 2 Grafické znázornenie najväčších nedostatkov v podnikaní v Rakúsku podľa GCI,

Zdroj: [http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2017-](http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2017-2018/countryeconomy-profiles/#economy=AUT)

2018/countryeconomy-profiles/#economy=AUT, vlastné spracovanie

4.2 Hodnotenie Slovenska podľa Indexu konkurencie schopnosti

Slovensku sa taktiež darí v zlepšovaní postavenia, ale progres nie je taký výrazný, ako v najviac rozvinutých ekonomikách, a preto je umiestnené na 59. mieste (skóre 4,33) – oproti roku 2016 zlepšenie o jedno miesto, ale pri pohľade na umiestnenie ostatných krajín strednej európy (31. Česko, 39. Poľsko a Maďarsko 60.) nie je výsledok veľmi uspokojivý.

Nižšie umiestnená schéma ukazuje, ktoré stránky sú silné, a ktoré naopak slabé a zároveň na účely komparácie sú uvedené údaje za Česko. Z grafu je na prvý pohľad vidieť priepastný rozdiel 28 miest v hodnotení GCI – v každej kategórii dosiahlo Slovensko horšiu úroveň, pričom najlepšie vyšli nasledovné kategórie: Zdravie a základné

vzdelanie (hodnota koeficientov Slovensko vs. Rakúsko: 6,1 : 6,4), Makroekonomické prostredie (5,4 : 5,5) a Technologická pripravenosť (5,1 : 6,0); v Rakúsku trojicu najsilnejších stránok tvorila kategória Infraštruktúra (4,3 : 5,7).

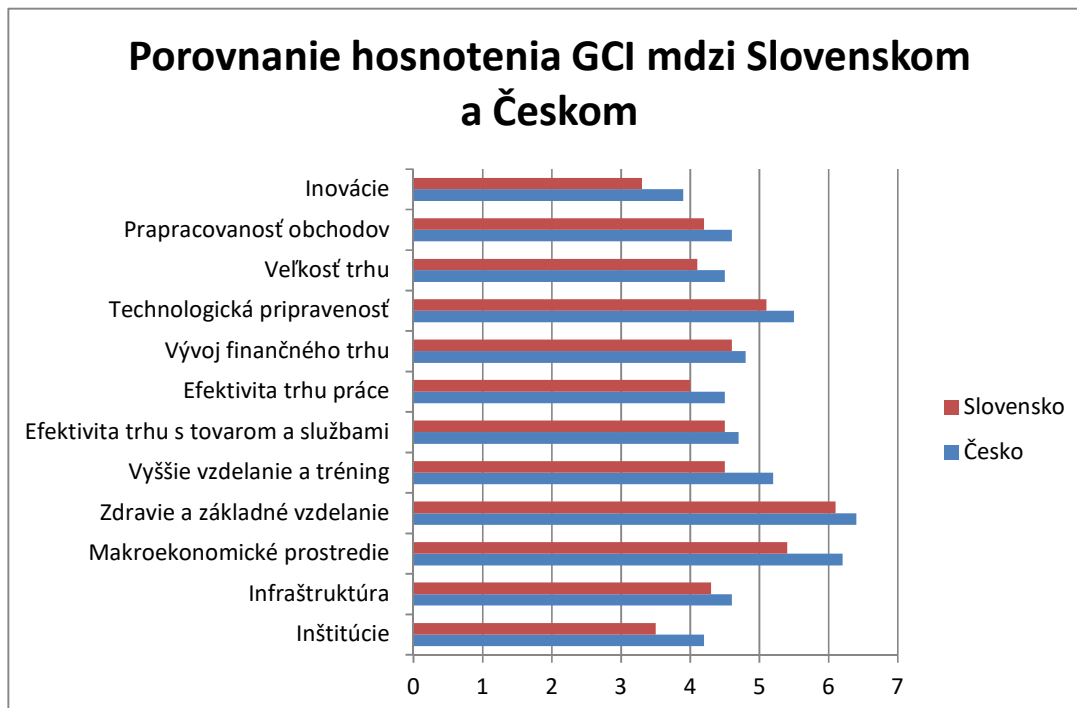
Najslabšou stránkou Slovenskej ekonomiky sú Inovácie (3,3 : 5,0) – problémom je získavanie peňažných prostriedkov, čo pre mnohé spoločnosti znamená, že sa nemôžu púšťať do nadnárodných partnerstiev, participovať na veľkých projektoch a aj musia odmietat' mnohé zákazky.⁴¹

Ďalším nedostatkom sa javia Inštitúcie (3,5 : 5,2), ktoré svojou neefektívnosťou nenapomáhajú ekonomickému rastu Slovenska a napriek uvádzaným problémom v Rakúsku, je bodový výsledok Slovenska oproti Rakúsku len 67%.

Posledným intenzívnym negatívom je Efektivita trhu práce, kde ale rozdiel nie je veľmi výrazný (4,0 : 4,5); Rakúske slabé miesta: Vývoj finančného trhu je na rovnakej bodovej úrovni (4,6 : 4,6) a Veľkosť trhu má tiež veľmi približné skóre (4,1 : 4,6), pričom plocha Rakúska je 1,71-násobne väčšia ako Slovenska a počet obyvateľov je 1,62 väčší v Rakúsku, pričom hustota osídlenia je o sedem obyvateľov viac na kilometer štvorcový v prospech Slovenska (104 vs. 111).⁴²

⁴¹ KVAŠŇÁK, Lukáš. Na inteligentný priemysel potrebujeme vzdelaných ľudí. In: *TREND*. Bratislava : TREND Holding, 2017, roč. 27, č. 26, s. 63-64. ISSN 1336-2674.

⁴² CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *CIA Factbook 2018*. [elektronický zdroj]. Washington D.C., Central Intelligence Agency, 2018, 10 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos.html>

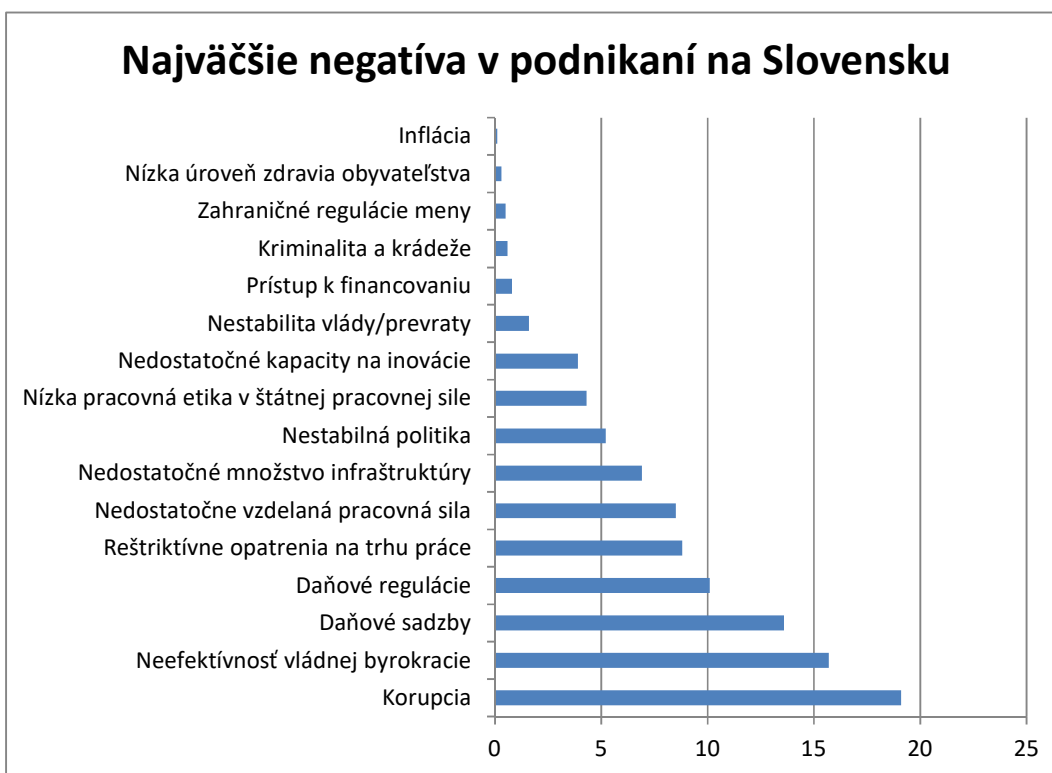
Graf 3 Grafické znázornenie dosiahnutých koeficientov Slovenska a Česka podľa GCI,

Zdroj: <http://www.cdi.org.pe/pdf/IGC/2017->

2018/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf, vlastné spracovanie

Detailné negatíva prezentuje nižšie uvedený graf, GCI zaznamenal pri tých kategóriách najhoršie hodnotenia: za najhoršiu kategóriu v slovenských reáliách je považovaná Korupcia s hodnotou 19,1, za ňou nasledujú ešte ďalšie tri najvýraznejšie problémy ekonomiky: Neefektívnosť vládnej byrokracie – 15,7, Daňové sadzby – 13,6 a Daňové regulácie 10,1. Vyššie uvedené problémy poukazujú na neefektívnosť štátu pri boji s korupciou a vytváraním komplikovaných byrokratických postupov, ktoré zvyšujú nároky na podnikateľskú agendu. Celkovo je boj s korupciou a neefektívnosťou veľmi slabý a problémom sú aj samotné verejné obstarávanie, čo potvrdzuje vo svojej výročnej správe aj Národný kontrolný úrad, kedy sa do veľmi veľkého počtu verejných obstarávaní prihlásil jeden alebo žiaden uchádzač, problémom je aj narastajúci korporativizmus, kedy do podmienok pre obstarávanie s relatívne nízkou sumou a významnosťou (napr. hygienické pomôcky mimo zdravotníckych zariadení) je kladená

požiadavka na veľkosť obratu.⁴³ Najmenšími nedostatkami sa javí: Inflácia – 0,1 , Nízka úroveň zdravia obyvateľstva – 0,3 a Zahraničné regulácie meny – 0,5.

Graf 4 Grafické znázornenie najväčších nedostatkov v podnikaní na Slovensku podľa GCI

Zdroj: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2017-2018/countryeconomy-profiles/#economy=SVK>, vlastné spracovanie

4.3 Hodnotenie Rakúska podľa Doing Business

V nasledujúcej podkapitole sa obdobne ako pri Slovensku, zameriame na výsledky dosiahnuté Rakúskom v tomto medzinárodnom hodnotení. Hodnotenie Svetovej Banky – Doing Business deskriptívne charakterizuje krajiny podľa možnosti začať podnikateľskú činnosť, administratívnu náročnosť vedenia podniku a prípadne zrušenie a zánik podnikateľského subjektu - faktory celospektrálne zahŕňajú celý životný cyklus obchodnej spoločnosti.

⁴³ MAKAROVÁ, Xénia. Bez konkurencie a za stovky miliónov: prepojenie IT firiem škodí štátu. In: *TREND*. Bratislava : TREND Holding, 2018, roč. 28, č. 32, s. 10-15. ISSN 1336-2674.

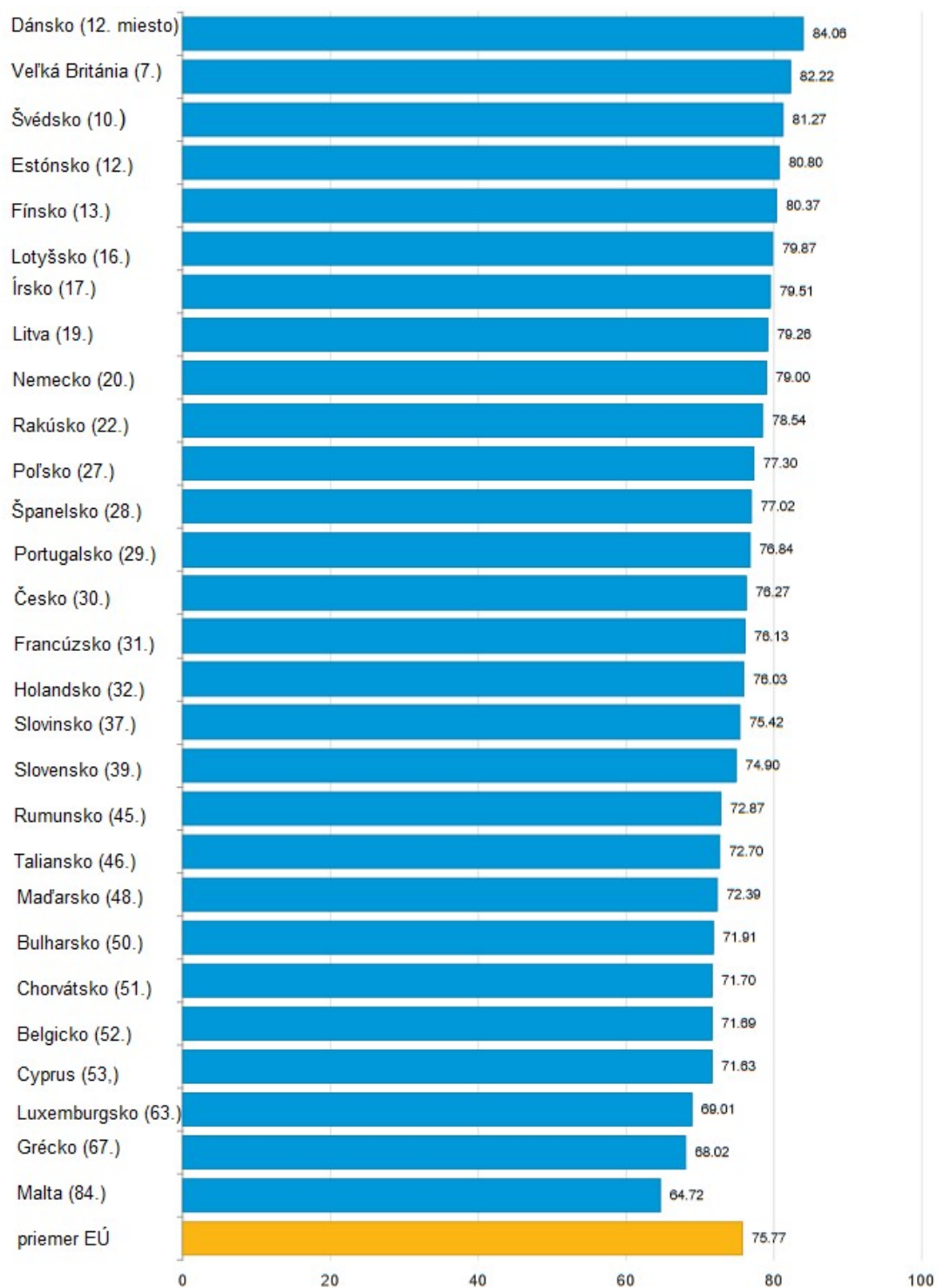
V roku 2018 sa Rakúsko umiestnilo na 21. mieste (pričom zaznamenávame regres, nakoľko za posledné tri roky si vždy pohoršilo o jednu priečku), európske krajiny sa umiestnili nasledovne: 3. Dánsko, 7. Veľká Británia, 8. Nórsko, 10. Švédsko, 12. Estónsko, 13. Fínsko, 16. Lotyšsko, 17. Írsko, 19. Litva a za ňou hneď nasledujúce Nemecko.

Graf nižšie porovnáva všetkých členov Európskej Únie medzi sebou a na komparáciu je uvedený aj európsky priemer – *Distance to Frontier* (v preklade *vzdialenosť od hranice*) predstavuje pomyselnú vzdialenosť každého štátu od najlepšieho výsledku ktorého môžu dosiahnuť, t. j. hodnota 100 a čím je nižšia hodnota, tým je na tom krajina horšie z hľadiska výkonnosti a otvorenosti ekonomiky. Rakúsko je na 22. mieste (medziročný progres o päť miest) a etalónom v tejto kategórii je Dánsko, Poľsko a Česko obsadili približne rovnaké skóre (27. a 30. miesto), ale také Maďarsko je až 48. pozícii.⁴⁴

Celkovo v hodnotení Doing Business je zahrnutých desať kategórii, ktoré sú znázornené na obrázku nižšie aj s hodnotami, ktoré dosiahlo Rakúsko.

Celkovo najhorší výsledok, aký krajina dosahuje (118. miesto), je v kategórii Založenie podniku, pretože celý proces obsahuje osem procedúr a prinajmenšom 21 dní, pričom registrácia u správcu dane zaberie viac ako polovicu času – 12 dní a zápis spoločnosti do obchodného registru stojí 32 Euro. Uvedené reálie sú možno prekvapivé v súčasnosti, keď sa štáty snažia znižovať byrokratické nároky, ale je nutné taktiež poukázať na lepšie umiestnenie ako vo všetkých krajinách V4.

⁴⁴ THE WORLD BANK. *Doing Business – Distance to Frontier 2017*. [elektronický zdroj]. Washington, D.C., World Bank, 2017, s. 84 [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: www.doingbusiness.org/reports/media/WBG/DoingBusiness/Documents/Profiles/Regional/DB2018/EU.pdf.

Graf 5 Grafické znázornenie ukazovateľa *Distance to Frontier* pre jednotlivé krajiny aj s dosiahnutým poradím v rebríčku v júni 2017

Zdroj:

www.doingbusiness.org/reports/media/WBG/DoingBusiness/Documents/Profiles/Regional/DB2018/EU.pdf, vlastné spracovanie

Ďalšiou hodnotiaciou kategóriou je Získanie stavebného povolenia, kde obsadila 42. miesto (dĺžka celého procesu je priemerne 222 dní), pričom v nevýhodnej pozícii je investor, ktorý potrebuje schválenie EIA (väčšie investičné činnosti so zásahom do krajiny a prostredia), ktoré výrazne predlžuje a predražuje výstavbu s nutnosťou dokladovať použitú technológiu, dopad na životné prostredie a pod. Medziročne zaznamenáva Rakúsko polepšenie si o sedem miest.

Na pohľad prekvapivo nízkym hodnotením na tak rozvinutú krajinu je kategória Pripojenie k elektrickej sieti, nakoľko obsadila až 22. miesto (medziročné pohoršenie o dve miesta), pričom Česko je len 15. mieste, ale pri komparácii s extrémom, akým je Maďarsko, ktoré zaujíma 110. priečku, to predstavuje úplne odlišné pozície v celkovom hodnotení.

Hodnotiacia kategória Registrácia majetku zhodnocuje náročnosť procesu zmeny v liste vlastníctva a ostatné činnosti s tým spojené, medziročne je pokles o jedno miesto na 31. miesto a priemerne dosahuje 4,6% hodnoty majetku a zaberie približne 20,5 dňa.

Z finančného pohľadu vstupujú do hodnotenia tri kategórie. Prvou je Získavanie úveru, kde Rakúsko zaujíma 77. priečku, kde zároveň dochádza k najhoršiemu trendu, pretože je to prepad o 15 miest v hodnotení tejto kategórie – do veľkej miery je to podmienené rozhodnutiami Rakúskej Národnej Banky (*Oesterreichische Nationalbank*), ktorá ako hlavný regulátor mení podmienky, dostupnosť a požiadavky pre žiadateľov o finančné pôžičky (cieľom je zníženie zadlženosti obyvateľstva a udržanie dlhodobej inflácie na 2% HICP).⁴⁵

Druhou finančnou kategóriou je Ochrana minoritných investorov – tu zastáva Rakúsko 29. miesto, Poľsko 51., Česko 69., Maďarsko 108. Zaujímavé je celkové postavenie Nemecka, ktoré obsadilo 62. miesto a vo viacerých faktoroch (sedem z 10)

⁴⁵ OESTERREICHISCHE NATIONALBANK. *Ziele der Geldpolitik*. [elektronický zdroj]. Viedeň, Oesterreichische Nationalbank, 2018. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <https://www.oenb.at/Geldpolitik/Ziele-der-Geldpolitik.html>

Rakúsko zaujíma výrazne lepšiu pozíciu oproti svojmu najväčšiemu obchodnému partnerovi.⁴⁶

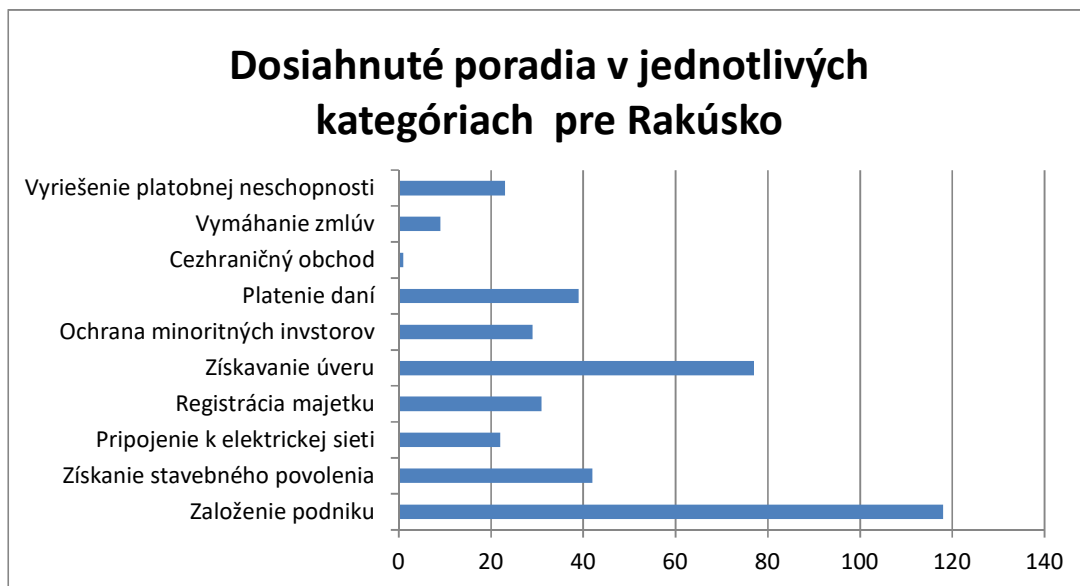
Poslednou finančnou kategóriou je Platenie daní s umiestnením na 39. mieste, medziročné zlepšenie je o tri miesta – ročne dochádza k úhrade 12 druhov daní, priemerne táto agenda zaberie 131 hodín do roka a celková suma daní je na úrovni 51,8%.

Z pohľadu udeľovania prvých miest je zaujímavá kategória Cezhraničný obchod, nakoľko prvé miesto obsadilo hneď niekoľko krajín okrem Rakúska to bolo aj Švajčiarsko, Francúzsko, Belgicko, Taliansko a Česko – je to dané skutočnosťou zapríčiňujúci fakt, že vyriešenie celej dokumentácie spravidla trvá približne hodinu a nie je spojený so žiadnymi peňažnými výdavkami. Ak medzi najvýraznejšie trendy prítomnosti patrí globalizácia a interdependencia, tak tento faktor je zrkadlom, ako sa s tým vedia krajiny vysporiadať a ako je vzájomný export/ import dynamický.

Predposlednou kategóriou, ktorá ovplyvňuje celkové hodnotenie, je Vymáhanie zmlúv, t.j. aké má zákonne možnosti veriteľ voči dlžníkovi, ktorý nenapĺňa podmienky uvedené v zmluve (vymožiteľnosť práva) a zároveň sa posudzuje rýchlosť súdneho konania – Rakúsko dosiahlo deviate miesto, prekvapivo sa v rámci západoeurópskych štátov lepšie umiestnilo len Nórsko a potom ďalšie krajiny východného bloku Chorvátsko, Maďarsko a Litva.

Záverečnou kategóriou je Vyriešenie platobnej neschopnosti – Rakúsko obsadilo 23. priečku, pričom priemerná doba finančného ozdravenia je 1,1 roka a náklady s tým súvisiace dosahujú 10% hodnoty majetku podnikateľskej jednotky. Úspešnosť je celkom vysoká dosahuje 80 € na 1 \$ a index schopnosti vyriešiť úspešne insolvenčiu dosahuje úroveň 11 z celkového maxima 16.

⁴⁶ THE WORLD BANK. *Doing Business 2018*. [elektronický zdroj]. Washington, D.C., World Bank., 2018, s. 162 [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <http://www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf>

Graf 6 Grafické znázornenie dosiahnutých miest v hodnotení Doing Business Report 2018

Zdroj: <http://www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf>, vlastné spracovanie

4.4 Hodnotenie Slovenska podľa Doing Business

V kategórii Založenie podniku sa umiestnilo Slovensko na 83. mieste, čo je o 35 priečok lepšia pozícia ako získalo Rakúsko, pričom celý proces je zložený zo siedmich úkonov a dĺžka trvania je cca 12,5 dňa.

Ďalšiou kategóriou je Získanie stavebného povolenia, v hodnotení ktorého je až na 91. mieste – najhoršie umiestnenie Slovenska v rámci Doing Business hodnotenia (dĺžka celého procesu je priemerne 286 dní) a zahŕňa celkom desať procedúr, subindex Kontroly kvality výstavby je na hodnote desať z 15-bodovej stupnice.

Prieľapný rozdiel je v tak základnej kategórii, akou je Pripojenie k elektrickej sieti, pretože Slovensko obsadilo až 57. priečku, nakoľko to trvá až neuveriteľných 121 dní, oproti ostatným okolitým krajinám je to negatívne prvenstvo až na vyššie spomínané Maďarsko. Na Česko tak ale stráca Slovensko až 42 miest, čo je pri predstave existencie spoločnej legislatívy do roku 1993 zarážajúce z pohľadu tvorby slovenského právneho poriadku po rozdelení Česko-Slovenskej Federatívnej Republiky.

Výrazne kratšie je vybavenie agendy Registrácia majetku, ktorá trvá približne 16,5 dňa a obsahuje tri úkony, veľmi dobrý výsledok dosahuje Slovensko v kategórii Index kvality pozemkovej administrácie - 26,5 bodov z 30-tich.

V Získavaní cudzích finančných zdrojov úverovou formou získalo Slovensko 55. miesto, v kategórii *Distance to Frontier* je skóre pre možnosť získania úveru 65 zo 100-bodovej stupnice, kategória Sily legálnych práv má hodnotu sedem z 12, ďalšiou kategóriou je Index Hĺbky úverových informácií (hodnota šesť z osembodovej stupnice).

Ďalšiou finančnou hodnotiacou kategóriou je Ochrana minoritných investorov – v tejto kategórii obsadilo Slovensko 89. miesto, čo predstavuje rozdiel voči Rakúsku o 60 pozícií v hodnotení. Celkovo táto kategória obsahuje šesť častí (*indexov*) a v zátvorke uvedieme ich získaný počet bodov z celkovej desať bodovej stupnice: Index rozsahu zverejňovania (tri body), Index rozsahu zodpovednosti riaditeľa (štyri body), Index výhodnosti pre akcionárov (sedem bodov), Index rozsahu práv pre akcionárov (šesť bodov), Rozsah vlastníckych práv a index kontroly (rovnako šesť bodov) a Index rozsahu transparentnosti podniku (taktiež šesť bodov).

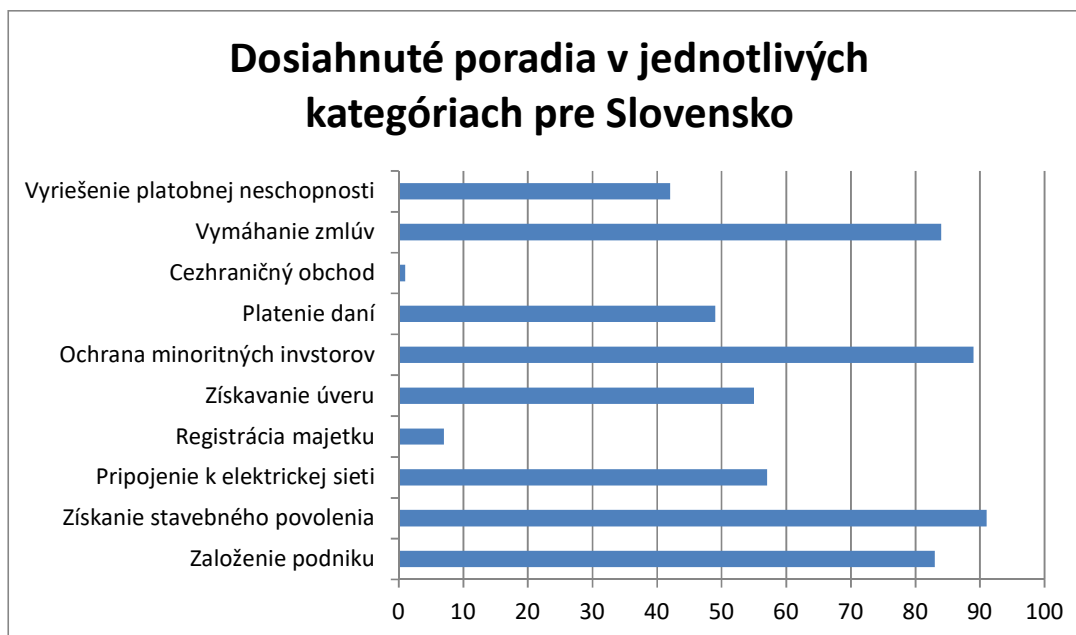
Záverečnou finančnou kategóriou je Platenie daní s umiestnením Slovenska na 49. mieste – ročne je splatných osem druhov daní, čo priemerne zaberie až 192 hodín do roka (o 62 viac ako v Rakúsku), celková suma daní je na úrovni 51,6% a Index oneskoreného vyplnenia je 87,17 zo 100 bodov.

Z pohľadu udeľovania prvých miest je zaujímavá kategória Cezhraničný obchod, nakoľko prvé miesto okrem vyššie spomenutých krajín získalo aj Slovensko – čo je dané faktom, že vyriešenie celej dokumentácie na export, resp. import spravidla trvá približne hodinu a nie je spojený so žiadnymi peňažnými výdavkami.

Predposlednou kategóriou, ktorá ovplyvňuje celkové hodnotenie je Vymáhanie zmlúv, Slovensko je na 84. mieste, ale prekvapivo podľa *Doing Business* táto kategória je hodnotená pozitívne, nakoľko vďaka novo prijatému občianskoprávnemu poriadku, je zavedená mediácia ako súčasť postupov riadenia prípadov postúpených na súd.

Záverečnou kategóriou je Vyriešenie platobnej neschopnosti – Slovensko obsadilo 84. pozíciu, pričom priemerná doba finančného ozdravenia sú až štyri roky a náklady s tým súvisiace dosahujú 18% hodnoty majetku podniku, úspešnosť veľmi nízka, pretože

dosahuje len 47,3 € na 1 \$ a index schopnosti vyriešiť úspešne insolvenčiu dosahuje úroveň 13 z celkového maxima 16-tich bodov.⁴⁷

Graf 7 Grafické znázornenie dosiahnutých pozícií v hodnotení Doing Business Report 2018 vzťahujúcich sa k Slovensku

Zdroj: <http://www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf>, vlastné spracovanie

4.5 Hodnotenie Rakúska podľa Globálneho inovačného indexu

Úlohou tohoto indexu je zhodnotiť množstvo a spektrum inovácií, ktoré sú v danej krajine zavádzané vzhľadom na jestvujúce megatrendy, každá kategória je tvorená kategóriou pre vstup a výstup inovácií - päť vstupných pilierov zachytáva prvky národného hospodárstva, ktoré umožňujú inovatívne aktivity: Inštitúcie, Ľudský kapitál a výskum, Infraštruktúra, Zložitosť trhu a Zložitosť podnikania; dva výstupné piliere zachytávajú skutočnú dokumentáciu inovačných výstupov: Výstupy znalostí a technológií a Výstupy tvorivosti.⁴⁸

⁴⁷ THE WORLD BANK. *Doing Business 2018*. [elektronický zdroj]. Washington, D.C., World Bank., 2018, s. 162 [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <http://www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf>

⁴⁸ GLOBAL INNOVATION INDEX. *Methodology of the Global Innovation Index*. [elektronický zdroj]. Boston, Global Innovation Index, 2018, 10 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <https://www.globalinnovationindex.org/about-gii#methodology>

Rakúsko sa umiestnilo v celosvetovom hodnotení na 20. mieste s 53,10 bodmi z celkového množstva 100 bodov a obsadilo tak 20. pozíciu., táto hodnota je tvorená váženými aritmetickými priermi nasledovných dvoch kategórii: Inovačné vstupy - skóre 62,92 bodov a 19. miesto a Inovačné výstupy – počet bodov: 43,27 a umiestnenie na 21. pozícií.

Kategória Inštitúcie získala 85,6 bodov s 18. miestom, pričom kategória Náklady na ukončenie pracovného pomeru a týždňové výplaty dosiahli celkové prvé miesto, a podľa metodológie predstavuje silnú stránku ekonomiky a kategória Jednoduchosť založenia podniku je pre Rakúsko na 91. mieste a predstavuje tak slabú stránku (v ďalších detailne skúmaných kategóriach sa budeme vždy orientovať len na tzv. „silné a slabé“ stránky ekonomiky).

Ľudský kapitál a výskum dosiahli skóre 61,1 bodov a celkové deviate miesto – Rakúsko má druhé najlepšie terciárne vzdelávanie podľa GCI.

Kategória Infraštruktúra má bodové ohodnotenie na úrovni 62,7 bodov (12. miesto), pričom Logistické a Enviromentálne výkony obsadili siedme a ôsme miesto, tvorba hrubého kapitálu vyjadrená v percentuálnom vzťahu k HDP je len 24,1% na 49. mieste.

Ďalšou kategóriou je Zložitosť trhu – 52,6 bodov a najhoršie umiestnenie v kategórii: 37. miesto – celá táto kategória predstavuje slabú stránku vo vzťahu k ostatným Top25 ekonomík podľa GCI v roku 2018, pričom najhorší je prístup k úverovým zdrojom (rovnako ako to konštatoval index Doing Business) – 55,0 bodov a až 70. miesto. Kategória Zložitosť podnikania má 51,0 bodov, čím získalo Rakúsko 18. miesto: silnou stránkou je GERD (*Gross Domestic Expenditure on R&D – Hrobie domáce výdavky na výskum a vývoj*) vyjadrený v percentuálnom pomere k HDP – Rakúsku to prinieslo 2,2 bodov a 6. miesto, negatívom je *Joint Venture* – strategické aliance obchodov vyjadrených k parite kúpnej sily HDP Rakúska so ziskom 0 bodov a 64. miesta a Priame zahraničné investície (% k HDP) – 3,2 bodov a až 125. miesto.

Predposlednou kategóriou sú Výstupy znalostí a technológií majú 34,3 bodov a 32. miesto, pričom slabou stránkou sú Priame zahraničné investície smerujúce z Rakúska do zahraničia – len 2,7 bodov a 123. miesto v rebríčku.

Záverečnou kategóriou sú Výstupy tvorivosti, ktoré majú 45,8 bodov a 20. miesto so slabou stránkou v Polygrafickom priemysle, kde získalo 1,3 boda a 42. priečku.⁴⁹

4.6 Hodnotenie Slovenska podľa Globálneho inovačného indexu

Slovensko sa na rozdiel od Rakúska, ostatných krajín Západnej a Severnej Európy, Česka alebo Estónska neumiestnilo v kategórii 25 najlepších ekonomík sveta, ale obsadilo až 36. miesto so 42,88 bodmi a subindexy boli nasledovné: Inovačné vstupy – bodové hodnotenie 49,34 bodov a 39. miesto a Inovačné výstupy – hodnota skóre: 36,42 a umiestnenie na 36. mieste.

Kategória Inštitúcie získala 74,0 bodov a umiestnenie na 35. mieste, pričom obsahuje nasledujúce kategórie: Politické prostredie obsadilo 34. priečku a kategória Regulačné prostredie 39. miesto, ďalej je súčasťou tejto kategórie aj Jednoduchosť založenia podniku, kde Slovensko získalo 68. pozíciu.

Kategória Ľudský kapitál a výskum dosiahol hodnotu 31,9 bodov a obsadil najhoršie miesto v rámci hodnotených kategórií: 59. miesto – celá kategória je považovaná za významnú slabosť slovenskej ekonomiky – konkrétnou veľmi slabou stránkou sú: Vzdelávanie (skóre: 47,9 bodov a 61. miesto), Výskum a vývoj (skóre: 13,9 bodov a 49. miesto) a za celkovo najslabší prvok je považovaná kategória: Globálne výskumno-vývojové spoločnosti s hodnotou nula a 40. priečkou.

Ďalšiou skúmanou kategóriou je Infraštruktúra s 53,3 bodmi a 36. pozíciou, pričom slabými stránkami slovenskej ekonomiky sú nasledovné časti: Informačné a Komunikačné technológie (59,3 bodov a 64. priečka) a On-line dostupnosť štátnych inštitúcií - obsadili 95. miesto s 44,2 bodmi. Ako silné stránky vystupujú nasledovné prvky: Ekologická udržateľnosť – skóre 59,7 bodov a deviata priečka a Enviromentálna účinnosť – 70,6 bodov a 27. miesto.

Kategória Zložitosť trhu získala 48,9 bodov a 52. miesto – v tejto kategórii sa nachádzajú tri slabé stránky: Investície (36,3 bodov a 85. priečka), Dostupnosť ochrany minoritných investorov (53,3 bodov a 83. miesto) a Kapitalizácia trhu vyjadrená v parite kúpnej sily vo vzťahu k HDP: len 5,1 boda a 83. pozícia.

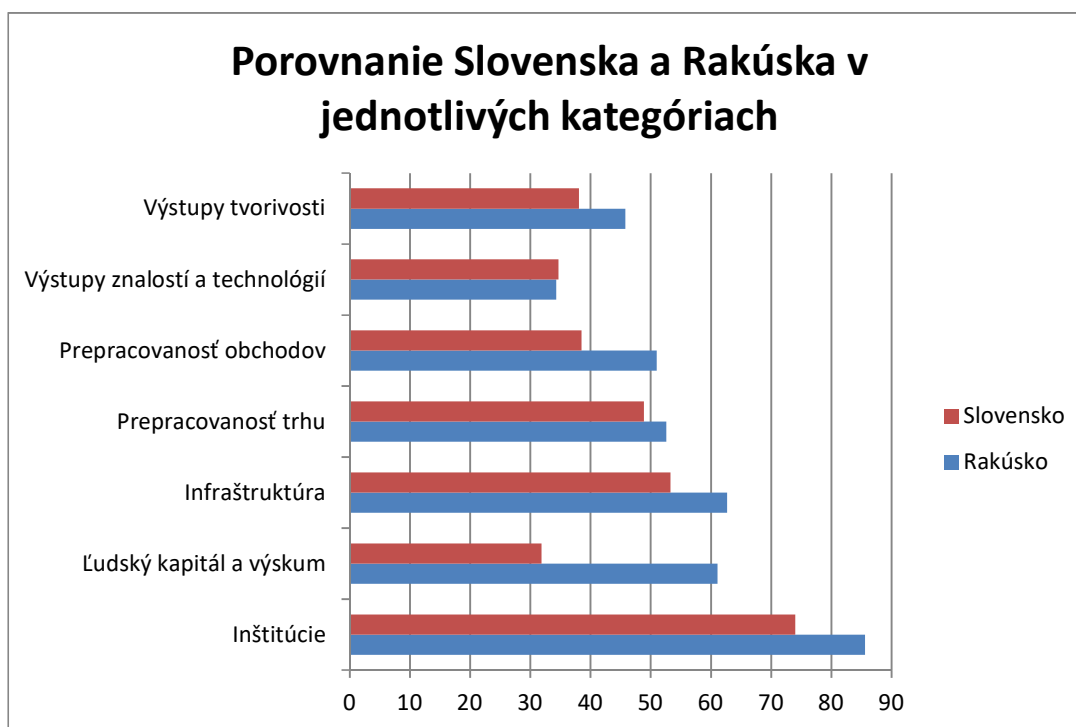
⁴⁹ GLOBAL INNOVATION INDEX. *Global Innovation Index 2018 report*. [elektronický zdroj]. Boston, Global Innovation Index, 2018, 430 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2018-report#>

Kategória Zložitosť podnikania získala 38,5 bodov a tak sa umiestnila na 37. mieste, pričom táto kategória bola pre Rakúsko ako silná stránka je naopak pre Slovensko slabou stránkou - GERD financované spoločnosťami (*Gross Domestic Expenditure on R&D – Hrobcé domáce výdavky na výskum a vývoj*) – 25,1 bodov a 60. pozícia, Spolupráca medzi univerzitami a priemyselnými podnikmi – 38,7 bodov a až 74. miesto, kladnou stránkou je GERD financované zo zahraničných zdrojov – 39,4 bodov a výborné deviate miesto, Dovozy high-end technológií vo vzťahu k celkovému objemu importu – 15,7 bodov a 10. priečka; negatívom naopak je *Joint Venture* – strategické aliance obchodov vyjadrených k parite kúpnej sily HDP Slovenska so ziskom 0 bodov a pri rovnakom bodovom hodnotení umiestnenie až na najhoršej pozícii spomedzi všetkých podkategórií - 91. miesto a Priame zahraničné investície (% k HDP) – 1,8 bodu a až 86. pozícia.

Predposlednou kategóriou sú Výstupy znalostí a technológií s úhrnom 34,7 bodov a obsadzujú tak 31. priečku, pričom za najslabšiu stránku tejto kategórie považujeme Vývoz informačných a komunikačných technológií (*ICT*), pretože predstavujú len 1,1% z celkového objemu obchodov a zaujíma tak 81. pozíciu. Naopak Slovensko má v tejto časti skúmania podstatne viac silných stránok: Vysoko- a stredne- high-tech výrobcovia tvoria 0,6% a obsadzujú tak štvrté miesto, ISO 9001 certifikácia kvality prepočítaná k parite kúpnej sily k HDP Slovenska získalo 33,6 bodov a piate miesto a Vplyv poznatkov 56,2 bodov a celkové deviate miesto (všetky tri vyššie spomenuté silné stránky sú považované aj za silné stránky najvyspelejších ekonomík sveta podľa kategorizácie GII).

Poslednou kategóriou sú Výstupy tvorivosti, ktoré dosiahli 38,1 bodov a 41. pozíciu, pričom slabou stránkou (rovnako ako v Rakúsku) je Polygrafický priemysel, ktorý má 0,5 bodov a až 80. pozíciu, naopak silnými stránkami tejto kategórie sú: Vývoz tvorivého tovaru – 9,7% z celkového objemu vývozu a zisk piateho miesta a Tvorivý tovar a služby dosiahlo 40,2 bodov a 17. priečku.⁵⁰

⁵⁰ GLOBAL INNOVATION INDEX. *Global Innovation Index 2018 report*. [elektronický zdroj]. Boston, Global Innovation Index, 2018, 430 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2018-report#>

Graf 8 Grafická komparácia bodových hodnotení v jednotlivých kategóriach pre obidve skúmané ekonomiky

Zdroj: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2018-report#>, vlastné spracovanie

4.7 Multikriteriálna analýza

Nasledujúca kapitola sa sústreďí na multikriteriálnu analýzu s cieľom súhrnne a objektivizovane zhodnotiť jednotlivé ekonomiky vo vzťahu k umiestneniu v rebríčkoch spomenutých troch indexov.

Pred samotnou multikriteriálnou analýzou považujeme za potrebné podotknúť, že nami skúmané údaje sa rôznili v jednotlivých dátábazach, a tak poznamenávame, že prioritne sme čerpali údaje z Európskeho štatistického úradu, Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, Svetovej Banky a Štatistického úradu Slovenskej a Rakúskej republiky; a sekundárne z Ministerstva pôdohospodarstva Slovenskej a Rakúskej republiky, CIA Factbook-u a Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky.

Celkovo sme skúmali 12 ukazovateľov, ktoré z nášho pohľadu pokrývajú dané odvetvie národných hospodárstiev vo vzťahu k téme záverečnej práce: množstvo poľnohospodárskej pôdy, percentuálny podiel rozlohy štátu využívanej ako orná pôda, priemerná cena pôdy, úroda obilnín, priemerná cena práce, počet pracujúcich v sektore,

HDP per capita, podiel poľnohospodárstva na HDP, hrubá pridaná hodnota poľnohospodárstva, objem poľnohospodárskej produkcie v základných cenách, harmonizovaný index spotrebiteľských cien a percentuálny podiel poľnohospodárstva na tvorbe skleníkových plynov v danej krajine. Na základe týchto podkladov sme vyhovotvili odvetvovú multikriteriálnu analýzu.

V našej analýze sa vyskytnú dva osobitné ukazovatele: prvým je Hrubá pridaná hodnota v základných cenách, ktorá zodpovedá hodnote produkcie (v základných cenách) zníženej o hodnotu medzispotreby, pričom základná cena je definovaná ako cena určená výrobcom po odpočítaní všetkých daní z výrobkov, ale vrátane všetkých dotácií na výrobky (pokiaľ bol výrobca ich prijímateľom) a druhým je Medzinárodný dolár (skrátene Int\$), ktorý predstavuje ustanovenú jednotku meny s rovnakou paritou kúpnej sily, akú mal americký dolár v roku 2000 (popríkladne v roku 1990) a slúži na medzištátnu komparáciu ekonomických ukazovateľov.

4.7.1 *Vstupné údaje multikriteriálnej analýzy*

Nižšie sú uvedené vstupujúce údaje do našej multikriteriálnej analýzy, na základe ktorých sme sa snažili rozšíriť diapazón hodnotení podnikateľského prostredia v nadväznosti na prezentované výsledky indexov v teoretickej časti. Vstupné údaje sú rozdelené do skupinovo príbuzných kategórií – ponuka a množstvo pôdy, ekonomická výkonnosť vo vzťahu k ľudskému kapitálu a ekonomicko-enviromentálne ukazovatele posudzujúce poľnohospodárstvo a ekonomiku ako celistvú jednotku.

Tabuľka 2 Parametre so vstupnými údajmi pre multikriteriálnu analýzu

	Výmera poľnoh. pôdy (ha)		% využívanej pôdy na poľnohospodárstvo (orná pôda)		Cena pôdy (Euro/ha)		Úroda obilnín (kg/ha)	
	AT	SK	AT	SK	AT	SK	AT	SK
2014	1297,11	511,38	29,00	16,38	276	44	7046,10	6038,70
2015	1306,86	520,58	28,75	16,31	281	44	6196,30	5079,60
2016	1283,65	521,44	28,6	16,25	285	50	7245,20	6430,40
2017	1258,81	517,68	28,38	16,18	288	55	7028,30	6241,27

	Priemerná cena práce v odvetví		Počet pracujúcich v odvetví		Celkové HDP per capita (Int\$)		Podiel poľnohospodárstva na HDP (%)	
	AT	SK	AT	SK	AT	SK	AT	SK
2014	1650	653	58961	52650	46778	28641	1,20	4,04
2015	1919	655	60107	52300	47327	30036	1,12	3,39
2016	2231	702	59909	50100	48013	31403	1,10	3,32
2017	2513	729	60246	49133	49868	33025	1,13	3,25

	Hrubá pridaná hodnota poľnohospodárstva (mld. Euro)		Množstvo poľnoh. produkcie v základných cenách (mld. Euro)		HICP (%)		% podiel poľnohospodárstva na tvorbe skleníkových plynov krajiny	
	AT	SK	AT	SK	AT	SK	AT	SK
2014	2,73	0,60	7,02	2,39	1,46	-0,10	9,2	6,6
2015	2,70	0,48	6,86	2,16	0,80	-0,34	8,9	6,2
2016	2,84	0,63	6,92	2,39	0,97	-0,48	8,9	6,5
2017	3,23	0,65	7,30	2,39	2,23	1,39	8,8	6,4

Zdroj: vlastné spracovanie podľa zdrojov uvedených v Zozname použitej literatúry pod poradovými číslami 47.-60..

4.7.2 Multikriteriálna analýza

Pre multikriteriálnu analýzu sme zvolili program balíka Microsoft Office – Excel a v ňom metódu váženého súčtu poradí, čo znamená že najprv sme sa rozhodli, či hľadáme v danom ukazovateli minimálnu, resp. maximálnu hodnotu a základe zvoleného charakteru

argumentu sme určili, ktorá krajina dosahuje aké hodnoty a má lepšie umiestnenie s ohľadom na vybrané premenné.

Samotná multikriteriálna analýza bola pre účely našej diplomovej práce modifiková v tej forme, že multikriteriálna analýza zväčša hodnotí jeden prvok spomedzi intervalu viacerých rokov a poprípadne aj parametrov, čo by ale v našom prípade vyústilo že by sme napr. v 1. parametri nemali celkovo osem možných poradí ale len dve, pretože by sme porovnávali v roku 2014 Slovensko s Rakúskom a doviedlo by nás to k výsledku že jedná krajina je lepšia ako tá druhá a vo výsledky by sme mali prakticky súbor zložený z extrémnych hodnôt (jedna alebo dva) a vypovedacia schopnosť takejto analýzy by bola veľmi nízka.

V prvom kroku sme použili funkcie MIN / MAX, ktoré následne prezentujú charakter každého jedného argumentu a požadovaného trendu hodnôt:

- výmera poľnohospodárskej pôdy (ha) – funkcia MAX z dôvodu, že čím je väčšia ponuka pôdy, tým je dostupnosť podnikania v danom odvetví jednoduchšia a všetky nadväzujúce parametre je zároveň jednoduchšie dosiahnuť,
- percento využívanej pôdy na poľnohospodárstvo (orná pôda) – funkcia MAX umožňuje maximalizovať poľnohospodársku produkciu na základe dostatočne veľkého pôdneho fondu,
- cena pôdy (Euro/ha) – funkcia MIN nakoľko s rastúcou cenou tohoto inputu klesá záujem súkromného sektora o obstarávanie/ prenájom pôdy a proporcionálne k tomu vzrastá cena poľnohospodárskych produktov, ktoré odrážajú rastúcu cenu kúpy/ prenájmu,
- úroda obilnín (kg/ha) – funkcia MAX, pretože demonštruje úroveň využívania technologického pokroku a vhodného využívania pôdy,
- priemerná P práce – funkcia MIN poskytuje minimalizáciu ceny práce v danom odvetví a súčasne musí byť dostatočne atraktívna, aby bol zabezpečený dostatočný počet pracovníkov,
- počet pracujúcich – funkcia MAX z dôvodu že s rastúcim počtom pracujúcich má potenciálny zamestnávateľ možnosť väčšieho výberu a tak narastá aj pravdepodobnosť, že vyberie vhodnejšieho kandidáta, súčasne však reflektuje stupeň automatizácie a robotizácie v skúmanom sektore, musíme ale poznamenať že je diverzifikovať riziko a usilovať sa o rôznorodosť

hospodárstva (odklon od jednostranne zameranej ekonomiky, resp. dominantného odvetvia),

- HDP per capita (Int\$) – funkcia MAX odzrkadľuje výkonnosť hospodárstva na jedného obyvateľa a z nášho pohľadu má oveľa komparatívnejší charakter ako celková suma Hrubého domáceho produktu, pretože nie je veľa hospodárstiev s podobným historickým vývojom, členstvom v nadnárodných zoskupeniach, úrovňou zadĺženosti, odlišnou výkonnosťou sektorov hospodárstva a porovnateľne integrovaných, preto porovnávať HDP dvoch odlišných krajín v celkovej hodnote je do istej miery neobjektívne a prakticky s nulovou výpovednou hodnotou bez hlbšej analýzy,
- podiel na HDP (%) – funkcia MAX z dôvodu, že je žiaduci rastúci podiel poľnohospodárstva vo vzťahu k potravinovej sebestačnosti a narastajúcim vplyvom globálneho oteplenia, ktoré spôsobí zatopenie pobrežných oblastí a zmení portfólio a objem pestovaných plodín, ako aj zemepisnú šírku, kde sa budú môcť ekonomicky pestovať,
- hrubá pridaná hodnota poľnohospodárstva (mld. Euro) – funkcia MAX reflektuje, akú pridanú hodnotu vie dané odvetvie vytvoriť a teda či sa jedna o nenáročnú výsadbu a žatvu, alebo sú používané poznatky z vedecko-technického pokroku,
- množstvo poľnohospodárskej produkcie v základných cenách (mld. Euro) – funkcia MAX nám pomáha stanoviť, aký veľký objem bol v danom roku a krajine vyprodukovaný,
- harmonizovaný index spotrebiteľských cien (HICP) – funkcia MAX nakoľko inflácia je v porovnaní s defláciou pozitívnejší a žiaducejší prvok a pre zdravý vývoj ekonomiky je potrebná inflácia na úrovni niekoľko desiatín až jednotiek percent, zároveň harmonizácia indexu poskytuje vernejší obraz o ekonomike z dôvodu že dochádza k širokospektrálnemu pohľadu, a
- percentuálny podiel poľnohospodárstva na tvorbe skleníkových plynov krajiny – funkcia MIN nakoľko poľnohospodárstvo sa výraznou mierou podieľa na tvorbe Ozónovej diery pomocou skleníkových plynov a čoraz väčšmi sa jednotlivé vlády snažia aktívnymi opatreniami minimalizovať tvorbu týchto nežiadúcich vedľajších produktov.

Tabuľka 3 Určenie najlepších hodnôt v rámci jednotlivých kategórií

	Výmera poľnoh. pôdy (ha)		% využívanej pôdy na poľnohospodárstvo (orná pôda)		Cena pôdy (Euro/ha)		Úroda obilnín (kg/ha)	
	AT	SK	AT	SK	AT	SK	AT	SK
2014	1297,11	511,38	29,00	16,38	276	44	7046,10	6038,70
2015	1306,86	520,58	28,75	16,31	281	44	6196,30	5079,60
2016	1283,65	521,44	28,6	16,25	285	50	7245,20	6430,40
2017	1258,81	517,68	28,38	16,18	288	55	7028,30	6241,27

najlepšia hodnota **1306,86** **29,00** **44** **7245,20**

	Priemerná cena práce		Počet pracujúcich		HDP per capita (Int\$)		Podiel na HDP (%)	
	AT	SK	AT	SK	AT	SK	AT	SK
2014	1650	653	58961	52650	46778	28641	1,20	4,04
2015	1919	655	60107	52300	47327	30036	1,12	3,39
2016	2231	702	59909	50100	48013	31403	1,10	3,32
2017	2513	729	60246	49133	49868	33025	1,13	3,25

najlepšia hodnota **653** **60246** **49868** **4,04**

	Hrubá pridaná hodnota poľnohospodárstva (mld. Euro)		Množstvo poľnoh. produkcie v základných cenách (mld. Euro)		HICP (%)		% podiel poľnohospodárstva na tvorbe skleníkových plynov krajiny	
	AT	SK	AT	SK	AT	SK	AT	SK
2014	2,73	0,60	7,02	2,39	1,46	-0,10	9,2	6,6
2015	2,70	0,48	6,86	2,16	0,80	-0,34	8,9	6,2
2016	2,84	0,63	6,92	2,39	0,97	-0,48	8,9	6,5
2017	3,23	0,65	7,30	2,39	2,23	1,39	8,8	6,4

najlepšia hodnota **3,23** **7,30** **2,23** **6,2**

Zdroj: vlastné spracovanie

Pomocou funkcie RANK zostavíme poradie na základe žiaduceho charakteru parametru, čo znamená že pri funkcii MIN zoradujeme do poradia od najlepších hodnôt po najhoršie čísla od najmenších po najväčšie a naopak pri funkcii MAX najväčšie hodnoty

dosiahli najlepšie umiestnenie, ktoré postupne klesá k nižším; pri rovnakom čísle je pozícia obsadená viacnásobne (napr. pri ukazovateli Q poľnohospodárskej produkcie v základných cenách je pri ôsmich hodnotených úrovniach najhorší bodový zisk rovný trom).

Tabuľka 4 *Určenie poradia premenných v jednotlivých kategóriach pomocou funkcie RANK*

	Výmera poľnoh. pôdy (ha)		% využívanej pôdy na poľnohospodárstvo (orná pôda)		Cena pôdy (Euro/ha)		Úroda obilnín (kg/ha)	
	AT	SK	AT	SK	AT	SK	AT	SK
2014	7	1	8	4	5	8	7	2
2015	8	3	7	3	4	7	5	1
2016	6	4	6	2	3	7	8	3
2017	5	2	5	1	2	6	4	6

	Priemerná cena práce		Počet pracujúcich		HDP per capita (Int\$)		Podiel na HDP (%)	
	AT	SK	AT	SK	AT	SK	AT	SK
2014	4	8	5	4	5	1	4	8
2015	3	7	7	3	6	2	2	7
2016	2	6	6	2	7	3	1	6
2017	1	5	8	1	8	4	3	5

	Hrubá pridaná hodnota poľnohospodárstva (mld. Euro)		Množstvo poľnoh. produkcie v základných cenách (mld. Euro)		HICP (%)		% podiel poľnohospodárstva na tvorbe skleníkových plynov krajiny	
	AT	SK	AT	SK	AT	SK	AT	SK
2014	6	2	7	4	7	1	2	5
2015	5	1	5	3	4	2	3	8
2016	7	3	6	4	5	3	3	6
2017	8	4	8	4	8	6	4	7

Zdroj: vlastné spracovanie

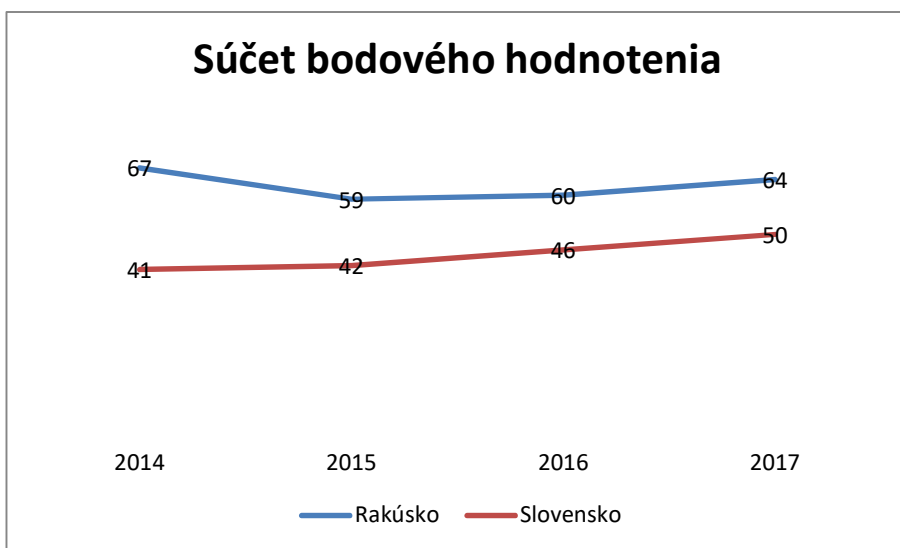
Tabuľka 5 Súčet celkového bodového hodnotenia a stanovenie váženého súčtu poradí

	Súčet bodového hodnotenia		Vážený súčet poradí	
	Rakúsko	Slovensko		
2014	67	41	8	1
2015	59	42	5	2
2016	60	46	6	3
2017	64	50	7	4

Zdroj: vlastné spracovanie

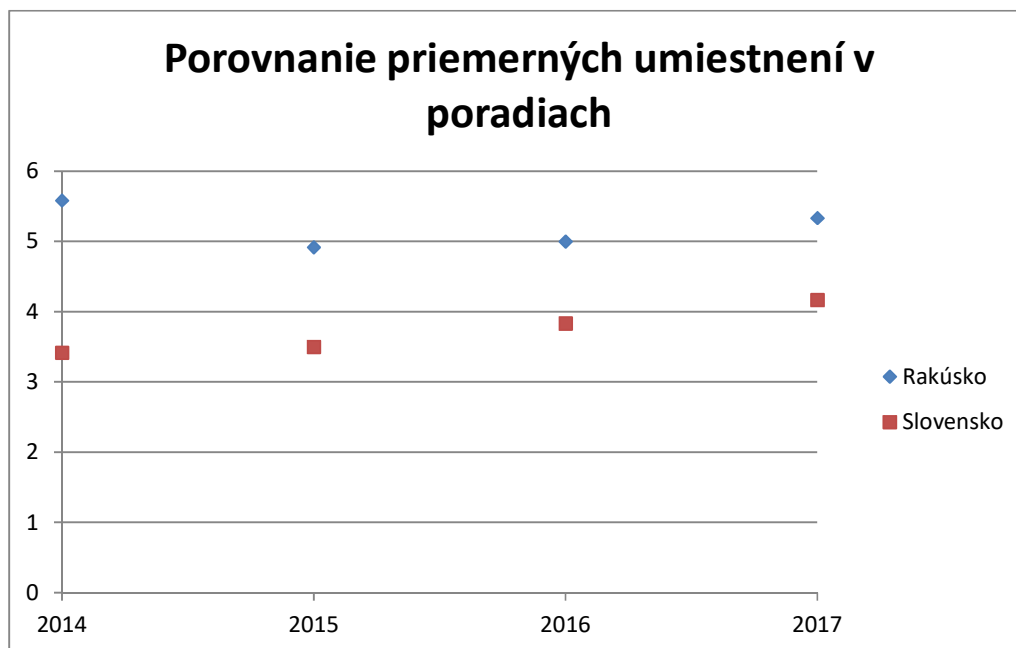
Súhrnná tabuľka vyššie vznikla za použitia funkcie SUM a predstavuje sumu dosiahnutých poradí za jednotlivé štáty a ďalej pomocou funkcie RANK dosiahnuté poradie od najlepšieho a súčasne najvyššie súčtu až po najhoršiu sumu.

Graf nižšie zobrazuje nasledovnú tabuľku: súčty hodnotení (resp. poradí) v jednotlivých skúmaných rokoch za jednotlivé štáty – napriek prevládajúcemu rastovému trendu Slovenská republika sa len pozvoľna približuje k dosiahnutým hodnotám Rakúskej republiky a naďalej zostáva stále určitý interval vzdialenosti – ako zaujímavosť ale možno vidno, že zatiaľ čo Rakúsko má výrazný prepad v období rokov 2014/15, tak Slovensko má sústavný progres.

Graf 9 Deskriptívne znázornenie funkcie SUM bodového hodnotenia v medzištátnom porovnaní

Zdroj: vlastné spracovanie

Graf 10 Grafické znázornenie spriemerovaných hodnôt poradí pomocou funkcie AVERAGE na základe dosiahnutých poradí v multikriteriálnej analýze

Zdroj: vlastné spracovanie

Komparácia multikriteriálnej analýzy a jej syntéza bude bližšie špecifikovaná v nasledujúcej podkapitole.

4.7.3 Komparácia a syntéza multikriteriálnej analýzy

Keď si zhrnieme dosiahnuté poradia pri nami zvolených ukazovateľoch, tak môžeme konštatovať, že Rakúsko dosiahlo z celkového množstva 12 ukazovateľov prvé štyri pozície v šiestich kategóriach, naopak Slovensko v štyroch a v posledných dvoch kategóriach Rakúsko obsadilo prvé tri miesta, ale v minulosti tam došlo k výkyvom, a tak zaujalo v daných ukazovateľoch aj piatu, resp. šiestu pozíciu.

V nasledujúcej časti práce sa hlbšie zameriame na jednotlivé ukazovatele a zhodnotíme Slovensko v porovnaní s Rakúskom, pričom uvedieme najvýznamnejšie reálie:

- množstvo poľnohospodárskej pôdy (ha) – v tomto ukazovateli Rakúsko dosiahlo prekvapivo lepšie umiestnenie, napriek faktu, že veľkú časť krajiny pokrývajú Alpy a Slovensko má tak na prvý pohľad lepšiu východiskovú pozíciu v podobe Podunajskej a Východoslovenskej nížiny, ako jeden z dôvodov uvedieme lepšiu

legislatívnu ochranu poľnohospodárskej krajiny a celý proces preklasifikovania napr. na stavebný pozemok na rozdiel od Slovenskej republiky,

- percento využívanej pôdy na poľnohospodárstvo (orná pôda) – obdobne ako v predchádzajúcom ukazovateli a proporcionálne k ponuke základného kapitálu (pôda) získalo Rakúsko lepšie hodnotenie, čo je ale potrebné podotknúť, je klesajúca rozloha obhospodarovanej pôdy, ktorá súvisí so zväčšovaním sídiel, výstavbou dopravnej infraštruktúry, ale nanešťastie aj s kontamináciou pôdy, ktorá nie je tak rozsiahla ako pri používaní pesticídu dichlórdifenyltrichlóretánu (DDT; 1,1,1-trichloro-2,2-bis(4-chlorofenyl)etán, resp. $(\text{ClC}_6\text{H}_4)_2\text{CH}(\text{CCl}_3)$)⁵¹ v minulom storočí, ale veľkým rizikom je napr. šírenie znečistenia zo skládky odpadov bývalých Závodov Juraja Dimitrova v Bratislave, kedy vplyvom prúdenia podzemných vôd sa geometrickým radom zväčšuje kontaminovaná plocha súčasne so znečistením podzemných vôd a zdrojom pitnej/úžitkovej vody,
- cena pôdy (Euro/ha) – v danom hodnotení má jednoznačne Slovensko dominantné postavenie, za príčinu považujeme kratšie obdobie v trhovej ekonomike a s tým súvisiacu nižšiu paritu kúpnej sily,
- úroda obilnín (kg/ha) – v tomto hodnotiacom prvku má pozitívnejšie výsledky Rakúsko čo prisudzujeme intenzívnejšiemu hnojeniu a celkovo intenzifikácii odvetvia, zároveň vidíme prudký prepád v roku 2015, ktorý nastal vplyvom extrémneho sucha, kedy bola úroda markantne nižšia,
- priemerná cena práce – poľnohospodárske odvetvie nie je príliš lákavé pre mladšie generácie, a tak sa znižuje možnosť zamestnania vhodného pracovníka a s tým súvisí nárast miezd, ktorý je spojený samozrejme aj s nárastom minimálnej mzdy a úrovňou inflácie,
- počet pracujúcich – Rakúsko v tomto hodnotení obsadilo prvú polovicu rebríčka nakoľko majú dlhú tradíciu rodinných fariem a agropodnikov, kde nie všetci zamestnanci pracujú na plný úväzok, na druhú stranu Slovenský agropriemysel je poznačený násilnou kolektivitizáciou (o. i. Akcia K), poľnohospodárskou daňou, spájaním drobných parciel do Jednotných roľníckych družstiev, ktoré po novembri 1989 zasiahla masívna automatizácia a zároveň nekonkurencieschopnosť domácich podnikov kapitálovo konkurovať

⁵¹ DUNLAP, Thomas. *DDT: Scientists, Citizens, and Public Policy*. 1. vyd. Princeton: Princeton University Press. ISBN 978-1-4008-5385-4.

nadnárodným koncernom čo vyústilo v prudký pokles zamestnanosti v tomto odvetví,

- HDP per capita (Int\$) – ako bolo vyššie spomenuté, obdobie centrálnej ekonomiky znamenalo pre Československo rapidný pokles vo výkonnosti ekonomiky a tak napriek integrácii do Európskej Únie a Eurozóny môžeme vidieť výrazný rozdiel v HDP na obyvateľa v prospech Rakúska,
- podiel na HDP (%) – pozitívom pre Slovensko je prekvapivo vysoký podiel na hrubom domácom produkte napriek ostatným veľmi dobrým výsledkom Rakúska, ktoré boli, poprípadne budú ďalej prezentované, hodnotíme daný podiel obzvlášť kladne, pretože je potrebné diverzifikovať výkonnosť hospodárstva medzi najrôznejšie odvetvia a to sa Slovensku na rozdiel od Rakúska darí, nesmieme však zabúdať, že nemalo by to byť na úkor kvality plodín alebo života v danej krajine, pretože zintenzívňovanie poľnohospodárstva v súčasnosti je kontraproduktívne do budúcnosti, pretože napr. artézske studne, ktoré v súčasnosti zásobujú východnú časť Austrálie majú obmedzenú životnosť a prílišným a prakticky neplánovaným poľnohospodárstvom do budúcnosti dochádza k ich postupnému vysychaniu a rovnaký problém postihuje oblasť Mŕtveho a Kaspického mora,
- hrubá pridaná hodnota poľnohospodárstva (mld. Euro) – vyššia pridaná hodnota poľnohospodárskej produkcie, väčšia úroveň bioproduktov a súčasne aj úroveň používania know-how zabezpečuje Rakúsku samozrejme aj s väčšou výmerou vyššiu úroveň v tomto finančnom ukazovateli,
- množstvo poľnohospodárskej produkcie v základných cenách (mld. Euro) – ako bolo spomenuté v predchádzajúcom ukazovateli veľkosť poľnohospodárskej pôdy sa proporcionálne odzrkadľuje na dosiahnutej celkovej výkonnosti agrosektora,
- harmonizovaný index spotrebiteľských cien (HICP) – ako bolo v úvode tejto kapitoly poznamenané, inflácia je pozitívnejší prvok v ekonomike ako deflácia, čo znamená lepšie umiestnenie Rakúskej republiky, pričom v Slovenskej republike sa v úvode roku 2019 výraznejšie negatívne premietol novozavedený osobitný odvod pre potravinové reťazce (ktorý bol v priebehu roka 2019 zrušený) vo výške dvoch percent z čistého obratu, ktoré v súvislosti so zavedením tohto osobitného zdanenia zvýšili ceny predávaných výrobkov,

- percentuálny podiel poľnohospodárstva na tvorbe skleníkových plynov krajiny – v poslednom nami skúmanom prvku dosiahlo lepšie umiestnenie Slovensko, keďže sa poľnohospodárska výroba podielala menším podielom na tvorbe skleníkových plynov v porovnaní s Rakúskom, čo je prekvapivé, keďže Rakúsko sa celé desaťročia usiluje byť „zelenou“ krajinou a ovplyvňuje to širospektrálne každé odvetvie hospodárstva rôznymi reguláciami.

5 Diskusia

Obidve krajiny napriek tomu, že zdieľajú spoločnú hranicu majú rozdielnu rozlohu, a hlavne výrazne inú, vyše 40-ročnú históriu, ktorá formovala „začiatočnú“ úroveň trhovej ekonomiky, ktorá nastala na Slovensku až v ponovembrovom období v porovnaní s Rakúskom a aj vývoj v posledných troch dekádach až po prítomnosť sa podieľa na postavení, úspechoch a rozvinutosti jednotlivých hospodárstiev.

V nasledujúcich statiach porovnáme dosiahnuté úrovne v medzinárodných hodnoteniach s nami s dosiahnutými výsledkami multikriteriálnej analýzy s tým, že sa pokúsime uviesť najvýznamnejšie prieniky komparácie:

- Index konkurencieschopnosti – v príslušnom indexe dosiahlo Rakúsko 18. mieste, zatiaľ čo Slovensko až 59., berúc do úvahy základný rozdiel v populácii o cca. 63% v prospech Rakúska (napr. ponuka pracovnej sily), je zrejmé že Slovenská republika má značné nedostatky, ktoré obdobne prezentujú aj ďalšie indexy a rôzne ročenky: vysoký stupeň korupcie na všetkých úrovniach štátnej správy (o.i. podvody s čerpaniami dotácií z Eurofondov), neefektívna a skostnatelá štátna správa, ktorá sa nedostatočne zmenila so zmenou politického režimu pre ktorú je typická prezamestnanosť, pri ktorej by sme mohli naivne dúfať so vzrastajúcou dynamickosťou a využiteľnosťou, ale opak je pravdou; ďalším negatívnym faktorom je neefektívnosť trhu práce, pretože je nízka úroveň rekvalifikácie a systému celoživotného vzdelávania, kedy si značná časť obyvateľstva myslí, že vyštudovaním daného odboru v intervale medzi 18.-26. rokom života sa ukončila etapa vzdelávania a už nebude nutné si v budúcnosti dopĺňať vzdelanie a ďalším výrazným negatívom je prakticky zánik nájomného bytového fondu, kedy vplyvom nerozvážneho a žiadneho plánovania do budúcnosti boli odpredané bytové jednotky do súkromného vlastníctva na rozdiel od Rakúska, čo umožňuje ľuďom obrovskú flexibilitu, pretože v prípade získania hypotekárneho úveru na obdobie 30-40 rokov sa značne minimalizuje možnosť presťahovania sa za vhodnou pracovnou ponukou,
- Doing Business – Slovensko dosiahlo najhoršie umiestnenie spomedzi hodnotenia v kategórii Stavebné povolenie, ktoré poukazuje na dlhé čakacie lehoty, ktoré nie sú len v tejto oblasti štátnej správy, zároveň poukazujú aj na ďalší problém a to je ochrana drobných investorov, ktorá nadväzuje na skutočnosť, že veľmi dlhé obdobie prejde, kým je prijatý nový zákon/ novelizácia jestvujúceho zákona, kedy

sa častokrát stáva, že odborná verejnosť upozorňuje na vady, ktoré so sebou táto právna úprava prináša, ale z dôvodu obsadzovania pozícií nekompetentnými ľuďmi prejde takýto návrh a následne po pár rokoch je opätovne novelizovaná právna norma (napr. 431/2002 Zákon o Účtovníctve Z.z., ktorý je oveľa viackrát a častejšie novelizovaný ako obdobný zákon v Česku) a tento fakt je často spomínaný aj na rôznych prednáškach z praxe uskutočnených aj na pôde Ekonomickej Univerzity v Bratislave,

- Globálny inovačný index – najrozsiahlejší rozdiel v poslednom spomínanom indexe je v sekcii Ľudský kapitál a výskum, kde medzi Slovenskou a Rakúskou republikou je presne 50 pozícií v rebríčku, problémom je hlavne školstvo v tejto kategórii, kde je na prvý pohľad zrejme výrazné podfinancovanie, keďže Rakúsko má väčší počet obyvateľov (t.j. aj detí), vyššiu celkovú sumu HDP a napriek tomu dáva do vzdelávania o 0,8% hodnoty HDP viac v porovnaní so Slovenskom (pričom sa jedná o 4,6 vs. 5,4%, čo znamená signifikantný rozdiel); ešte výraznejší rozdiel je kapitole Terciárneho vzdelávania – 54 miest v hodnotení, dôvody ktorého sme objasnili v texte vyššie, poslednou kategóriou na ktorú upriamime fokus sú kreatívne výstupy ekonomiky, kde je veľký rozdiel pri posudzovaní tlačených a iných médií – 32 miest, zároveň možno konštatovať, že napriek pomalejšiemu nástupu znalostnej ekonomiky na Slovensku dosahuje 41. pozíciu v porovnaní s Rakúskom ktoré je na 20. mieste, preto je potrebné, aby sa ďalej venoval väčší význam tomuto sektoru ekonomiky, pri ktorom možno očakávať stáli progres, ktorý je spojený s narastajúcou automatizáciou a robotizáciou nielen výrobných, ale aj administratívnych činností ako vo verejnom, tak aj súkromnom sektore.

Slovenská republika dosiahla spomedzi indexov aj multikriteriálnej analýzy celkovo horšie umiestnenie, ktoré síce nie je zakaždým násobne horšie, ale je dozaista relevantným základom pre názor, že má značné nedostatky vo veľmi veľkej časti rezortov štátnej správy, ktoré presahujú aj do súkromného sektora. Je preto na mieste vyjadriť požiadavku na prijatie konsekvencií, aby sa zlepšilo podnikateľské prostredie, a nielen ono samotné, ale súčasne aj efektívnosť štátneho sektora a vzájomná komunikácia a výmena informácií pre akceleráciu ekonomiky. Za najvypuklejšie problémy považujeme nasledovné:

- nízka úroveň a nevyužívaný celkový potenciál elektronizácie verejnej správy, keďže projekt Slovensko.sk bol spustený s oneskorením, odborná verejnosť mu

vyčítala chybnosť, predraženosť daného riešenia a to, že sa doteraz len pomalým tempom upúšťa od papierových formulárov, osobného kontaktu na úradoch a veľmi nízkej úrovne vzájomnej komunikácie medzi úradmi (napr. Sociálna poisťovňa s Finančnou správou SR),

- nedynamickosť úradov (vrátane súdov), ktoré vydávajú rozhodnutia v posledný možný deň a tak predlžujú napr. Posudzovanie vplyvov na životné prostredie (viac známe pod skratkou EIA),
- vysoká úroveň korupcie, ktorá znižuje efektívnosť riešení a súčasne sú vybrané do istej miery „zbytočné“ projekty, ktoré by mali pomáhať rozvíjať podnikateľskú činnosť na Slovensku,
- slabá a prakticky nedostatočná úroveň a záujem politickej sféry na všetkých úrovniach o odstraňovanie ekologických havárií vzniknutých počas obdobia komunizmu, ktoré zmenšujú množstvo využiteľnej poľnohospodárskej pôdy a kontaminácia vody používaná okrem iného aj pri pestovaní plodín – skládky: Chemických závodov Juraja Dimitrova v Bratislave, Chemkostavu Michalovce, ropné jazerá vo Vysokých Tatrách,
- vysoká úroveň byrokratizácie a vysoká frekvencia zmeny legislatívnych nariadení, pričom je známe, že v najrozvinutejších ekonomikách tvoria malé a stredné podniky väčšinu na HDP a zamestnanosti, čo ale nie je prípad slovenských reálií, a tak ako príklad uvedieme, že je veľmi náročné pre organizáciu do 50 zamestnancov sledovať zmeny v odmeňovaní, benefitovaní a Zákonoch o Dani z príjmov a podobne.

Druhá skúmaná krajina, Rakúsko, získala lepšie umiestnenie, ako v jednotlivých indexoch, tak aj vo väčšine parametrov našej multikriteriálnej analýzy, napriek tomu nedosahovala všade excelentné výsledky a preto neopomenieme nasledovné problémy:

- vysoký stupeň byrokratizácie, ktorý sa prejavuje veľkou početnosťou úkonov, ktoré treba vykonať jednorazovo (založenie podniku), alebo pravidelne (daňové priznanie, účtovanie),
- náročný a zdĺhavý proces EIA spojený s občianskou iniciatívou zabráňujúci plynulému procesu a prilákaniu zahraničných investorov do projektov, ktoré zahŕňajú tento proces,

- prehnané nároky na ochranu životného prostredia, ktoré sa do istej miery javia byť kontraproduktívnymi – umelé znevýhodňovanie kamiónovej dopravy zvyšuje náklady na logistický reťazec a jeho riešenia,
- umelé uprednostňovanie solárnej energie znižuje plochy obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy a znižuje tak jej množstvo,
- silná koncentrácia poľnohospodárskeho priemyslu,
- silná orientácia na domáce výrobky výrazne znižuje záujem zahraničných podnikateľských jednotiek o vstup na rakúsky trh a znemožňuje ich etablovaní.

Za najväčšie negatívum poľnohospodárskeho rezortu považujeme nielen na Slovensku a v Rakúsku dotácie a subvencie, ktoré deformujú ekonomickú realitu, sú spojené s komplikovaným systémom prerozdelenia, čo znamená, že poväčšinou veľké podniky s oveľa väčšou mierou rentability sa dostanú k bezúročným zdrojom, ktoré sú dôležité práve pre najmenších hospodárov, kde veľa razy znamená či budú alebo nebudú pokračovať v podnikateľskej činnosti a súčasne zvýhodňujú vybraný produkt alebo krajinu v medzinárodnom obchode na úkor investícií do rôznych odvetví alebo do potravinovej sebestačnosti každej krajiny.

V závere Diskusie našej diplomovej práce by sme chceli uviesť isté poznatky zo získavania podkladových dát, procesu spracovávaní a dosiahnutých výsledkov skúmania.

V prvom rade nás negatívne prekvapila rozmanitosť dát, ktoré sme používali v multikriteriálnej analýze a z viacerých zdrojov sme dostali viaceré údaje, ktoré boli vzájomne nekompatibilné, pričom pomenovávali totožnú kategóriu, ako príklad uvedieme výmeru poľnohospodárskej pôdy, kde údaj získaný v Eurostat-e je použitý na komparáciu, ale údaj Rakúskeho štatistického úradu pre rok 2017 deklaroval neporovnateľne vyššiu hodnotu a obdobne to bolo aj na Slovensku; alebo priemerná mzda v odvetví sa líšila o niekoľko stoviek Euro (vždy sme použili najnižšiu zverejnenú hodnotu, aby sme umelo nezlepšovali postavenie jednej, druhej, resp. oboch krajín) – naše osobné očakávania v interoperabilitu národných štatistík a systémov neboli prakticky vôbec naplnené.

Inou prekážkou je zdĺhavé vykazovanie a ucelené informovanie o vybranej oblasti, pretože napr. Zelená správa za rok 2017 bola uverejnená v decembri 2018 na stránke Ministerstva pôdohospodárstva SR, posledná zverejnená Správa o stave malého a stredného podnikania v Slovenskej republike od Slovak Business Agency za rok 2017 bola

uverejnená až v úvode roka 2019 a aby sme neopomenuli aj medzinárodné inštitúcie, tak niektoré dáta Svetovej banky majú posledné modifikované údaje iba za rok 2016.⁵²

⁵² Odborná stáž SARIO, september-december 2018

Záver

Témou našej záverečnej práce bolo porovnať podnikateľské prostredie na Slovensku a v Rakúsku, ktoré bolo uskutočnené pomocou externého hodnotenia – indexov a súčasne aj internou metódou multikriteriálnej analýzy a syntézou týchto faktorov sme došli k viacerým poznatkom a záverom.

Podnikateľské prostredie tvorí nosnú časť ekonomiky so vzájomnými vzťahmi a to ako v rámci jednotlivých krajín, tak v medzinárodnom priestore a má nezastupiteľnú úlohu medzi jednotlivými prvkami, pretože štát zabezpečuje statky a služby nevylúčiteľné zo spotreby – na jednej strane o tieto statky neprejavuje záujem súkromný sektor, pretože je nemožné v nej dosiahnuť ziskovosť a na strane druhej, jedná sa o nákladné služby obyvateľstvu, ktoré by nevedel finančne zabezpečiť tretí sektor.

Teoretická časť obsahuje základné literárne a vedecké poznatky o skúmanej problematike, vybrané indexy - ako reprezentantov nadnárodných indexov sme vybrali tri najfrekvencovanejšie a pre našu tému najvhodnejšie: Index konkurencieschopnosti, Index Doing Business a Globálny inovačný index a v závere sme uviedli základné informácie o Rakúsku.

Teoretická časť diplomovej práce vyústila do nasledovného záveru a poznatku:

- Podnikateľské prostredie je diametrálne odlišné spomedzi rôznych autorov, aj keď konštatujeme prienik vždy v nejakých bodoch – sme toho názoru, že nie je vhodné normovať úplne všetko v ekonomickj realite, ale je na mieste podotknúť, že jeden z megatrendov je internacionalizácia a pokiaľ Slovenská republika je súčasťou Európskej Únie od roku 2004 a Rakúska republika od roku 1995, tak aspoň na úrovni krajín Európskej Únie by mohla byť prijatá jednotná definícia.

Praktická časť sa zamerala na umiestnenie krajín spomedzi vybraných indexov a sústredili sme sa na najvýznamnejšie parametre a medzištátne porovnanie s kultúrne a historicky príbuznými krajinami. Následne sme v kapitole *Výsledky práce* uskutočnili multikriteriálnu analýzu s uvedením výberu konkrétnych premenných, ktoré vstupovali do analýzy (pričom sme sa snažili použiť čo najobjektívnejšie, aby sme maximalizovali výpovednú hodnotu) a vyústila do výsledkov, ktoré boli prezentované v kapitole *Diskusia* skrze konštatovanie vybraných faktov vyústili do vyjasnenia určitých ekonomických reálií.

Zoznam použitej literatúry

Tlačené knihy, monografie, vedecko-kvalifikačné práce

1. ČERNÁ, Iveta. *Central and Eastern Europe in the Changing Business Environment*. 1. vyd. Praha: Oeconomica Publishing House, 2018. 532 s. ISBN 978-80-245-2265-4.
2. DEÁKOVÁ, Stanislava. *Diagnostické metódy a postupy podniku*. 1. vyd. Bratislava : Ekonóm. 2013, s. 55-57. ISBN 978-80-225-3719-3.
3. DUNLAP, Thomas. *DDT: Scientists, Citizens, and Public Policy*. 1. vyd. Princeton: Princeton University Press. ISBN 978-1-4008-5385-4.
4. GRANT, Robert. *Moderne strategische Unternehmensführung : Konzepte, Analysen und Techniken*. 1. vyd. Weinheim : Wiley-VCH. 2014, 496 s. ISBN 978-35-275-0589-0.
5. KAMAL-CHAOUI, Lamia. *Small, Medium, Strong: Trends in SME Performance and Business Condition*. 1. vyd. Paríž : OECD. 2017, 118 s. ISBN 978-92-64-27567-6.
6. KUZMIŠIN, Peter – KUZMIŠINOVÁ, Viera. *Vývojové trendy v medzinárodnom podnikateľskom prostredí a podnikaní a ich národné a regionálne implikácie*. 1. vyd. Košice : Technická univerzita v Košiciach, Ekonomická fakulta, 2014. 222 s. ISBN 978-80-553-1903-2.
7. KUHNER, Christoph – MALTRY, Helmut. *Unternehmensbewertung*. 2. vyd. Berlín : Springer Berlin. 2061, 350 s. ISBN 978-35-407-4304-0.
8. LISÝ, Ján a kol. *Ekonomía*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2016. 624 s. ISBN 978-80-7552-275-7.
9. MAJDÚCHOVÁ, Helena a kol. *Podnikové hospodárstvo*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2018. 422 s. ISBN 978-80-8168-806-5.
10. MARSZK, Adam. *International context of business environment: selected evidence from CEE and SEE countries*. 1. vyd. Gdansk: Gdansk University of Technology Publishing House, 2014. 138 s. ISBN 978-83-7348-584-6.
11. MIŠÚNOVÁ HUDÁKOVÁ, Ivana – MIŠÚN, Juraj – JANKELOVÁ, Nadežda. *Možnosti zvyšovania konkurencieschopnosti v zložitom a turbulentom podnikateľskom prostredí v podnikoch SR*. 1. vyd. Brno: Tribun EU, 2016. 150 s. ISBN 978-80-263-1108-9.
12. MONTERAIX, Séraphine a kol. *Business dynamics and productivity*. 1. vyd. Paríž : OECD. 2017, 223 s. ISBN 978-92-64-26922-4.

13. MORVAY, Karol a kol. *Pohľady na štruktúrne problémy slovenskej ekonomiky II.* 1. vyd. Bratislava : VEDA, vydavateľstvo SAV, 2014. 197 s. ISBN 978-80-7144-236-3.
14. NAGY, Ladislav. *Vplyv medzinárodného zdanenia a domáceho daňového systému na rozvoj podnikateľskej sféry SR.* 1. vyd. Bratislava : EKONÓM, 2013, 81 s. ISBN 978-80-225-3783-4.
15. NEUMANNOVÁ, Anna a kol. *Podniková diagnostika.* 1. vyd. Bratislava : Iura Edition. 2012, s. 120-138. ISBN 978-80-8078-464-5.
16. OCHOTNICKÝ, Pavol a kol. *Základné makroekonomické rámce vývoja slovenskej ekonomiky v roku 2018.* 1. vyd. Bratislava : Slovenská obchodná a priemyselná komora, 2018. 155 s. ISBN 978-80-89105-70-0.
17. PAPULA, Jozef a kol. *Podnikanie a podnikateľské myslenie II..* 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2016. 234 s. ISBN 978-80-7478-994-6.
18. SLOVAK BUSINESS AGENCY. *Správa o stave malého a stredného podnikania v Slovenskej republike v roku 2016.* 1. vyd. Bratislava : SBA. 2017, 162 s.
19. ŠÚBERTOVÁ, Elena – MARKOVIČOVÁ, Marta. *Kompendium podnikania.* 1. vyd. Bratislava : KARTPRINT, 2015. 136 s. ISBN 978-80-89553-34-1.
20. WETHERLY, Paul – OTTER, Dorron. *The Business Environment: Themes and Issues in a Globalizing World.* 3. vyd. Oxford : OUP Oxford. 2014, 512 s. ISBN 978-01-996-6138-1.
21. ZALAI, Karol a kol. *Finančno-ekonomická analýza podniku.* 9.vyd. Bratislava : Sprint dva. 2016, 482 s. ISBN 978-80-89710-22-5.

Článok v tlačnom časopise

22. KVAŠŇÁK, Lukáš. Na inteligentný priemysel potrebujeme vzdelaných ľudí. In: *TREND.* Bratislava : TREND Holding, 2017, roč. 27, č. 26, s. 63-64. ISSN 1336-2674.
23. MAKAROVÁ, Xénia. Bez konkurencie a za stovky miliónov: prepojenie IT firiem škodí štátu. In: *TREND.* Bratislava : TREND Holding, 2018, roč. 28, č. 32, s. 10-15. ISSN 1336-2674.

Elektronické dokumenty a internetové zdroje

24. SAV. 2015. *Transformácia ekonomiky: Skúsenosti Slovenska.* [elektronický zdroj]. Bratislava : SAV, 2015. 331 s. [cit. 2018.08.12.] Dostupné na:

- http://www.ekonom.sav.sk/uploads/journals/31_transekonom.pdf ISBN 80-7144-143-0.
25. WORLD ECONOMIC FORUM. *Why does our work matter?*. [elektronický zdroj]. Ženeva, 2018, 14 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <https://www.weforum.org/about/why-does-our-work-matter>
26. WORLD ECONOMIC FORUM. *Methodology and Computation of the Global Competitiveness Index 2017-2018*. [elektronický zdroj]. Ženeva, 2017, 8 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/04Backmatter/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018AppendixA.pdf>
27. WORLD ECONOMIC FORUM. *The Global Competitiveness Index 2017-2018*. [elektronický zdroj]. Ženeva, 2017, 8 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <http://www.cdi.org.pe/pdf/IGC/2017-2018/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>
28. JOURNAL OF ECONOMIC PERSPECTIVES. *The new role of World Bank*. [elektronický zdroj]. Nashville, 2016, s. 53-76. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <https://pubs.aeaweb.org/doi/pdfplus/10.1257/jep.30.1>
29. THE WORLD BANK. *Methodology of Doing Business 2018*. [elektronický zdroj]. Washington, D.C., 2018, 10 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <http://www.doingbusiness.org/methodology>
30. THE WORLD BANK. *Doing Business 2018*. [elektronický zdroj]. Washington, D.C., 2018, 312 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <http://www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf>
31. THE WORLD BANK. *About Doing Business 2018*. [elektronický zdroj]. Washington, D.C., 2018, 11 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <http://www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB18-Chapters/DB18-About-Doing-Business.pdf>
32. GLOBAL INNOVATION INDEX. *About the Global Innovation Index*. [elektronický zdroj]. Boston, 2018, 8 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <https://www.globalinnovationindex.org/about-gii>
33. THE ECONOMIST. *The Innovation Game*. [elektronický zdroj]. St Louis, 2015, 5 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <https://www.economist.com/graphic-detail/2015/09/17/the-innovation-game?fsrc=scn/fb/te/pe/ed/theinnovationgame>

34. GLOBAL INNOVATION INDEX. *About the Global Innovation Index 2018 rankings*. [elektronický zdroj]. Boston, 2018, 15 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2018-report#>
35. HIGHWAY MAPS. *Austrian motorways*. [elektronický zdroj]. Manchester , 2018. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <http://www.highwaymaps.eu/austria>
36. STATISTIK AUSTRIA. *Bevölkerung zu Quartalsbeginn*. [elektronický zdroj]. Viedeň, Statistik Austria, 2018. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: http://www.statistik.at/web_de/statistiken/menschen_und_gesellschaft/bevoelkerung/bevoelkerungsstand_und_veraenderung/bevoelkerung_zu_jahres-_quartalsanfang/023582.html
37. UNITED NATIONS. *United Nations in Vienna*. [elektronický zdroj]. Viede, United Nations, 2018. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <http://www.unis.unvienna.org/unis/en/unvienna.html>
38. STATISTA. *Austria: GDP 2012-2022*. [elektronický zdroj]. Brusel, Statista, 2018. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/262692/gross-domestic-product-gdp-in-austria/>
39. WORLD ECONOMIC FORUM. *The Global Competitiveness Index 2017-2018*. [elektronický zdroj]. Ženeva, World Economic Forum, 2017, 8 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <http://www.cdi.org.pe/pdf/IGC/2017-2018/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>
40. CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *CIA Factbook 2018*. [elektronický zdroj]. Washington D.C., Central Intelligence Agency, 2018, 10 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos.html>
41. THE WORLD BANK. *Doing Business – Distance to Frontier 2017*. [elektronický zdroj]. Washington, D.C., World Bank, 2017, s. 84 [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: www.doingbusiness.org/reports/media/WBG/DoingBusiness/Documents/Profiles/Regional/DB2018/EU.pdf
42. OESTERREICHISCHE NATIONALBANK. *Ziele der Geldpolitik*. [elektronický zdroj]. Viedeň, Oesterreichische Nationalbank, 2018. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <https://www.oenb.at/Geldpolitik/Ziele-der-Geldpolitik.html>
43. THE WORLD BANK. *Doing Business 2018*. [elektronický zdroj]. Washington, D.C., World Bank., 2018, s. 162 [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: http://www.doingbusiness.org/~/_media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf

44. THE WORLD BANK. *Doing Business 2018*. [elektronický zdroj]. Washington, D.C., World Bank., 2018, s. 162 [cit. 2018-08-12]. Dostupné na:
<http://www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf>
45. GLOBAL INNOVATION INDEX. *Methodology of the Global Innovation Index*. [elektronický zdroj]. Boston, Global Innovation Index, 2018, 10 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <https://www.globalinnovationindex.org/about-gii#methodology>
46. GLOBAL INNOVATION INDEX. *Global Innovation Index 2018 report*. [elektronický zdroj]. Boston, Global Innovation Index, 2018, 430 s. [cit. 2018-08-12]. Dostupné na: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2018-report#>
47. EUROSTAT. 2019. *Output of the agricultural industry - basic and producer prices*. [elektronický zdroj]. 2019. [cit. 2019-02-06]. Dostupné na:
<https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tag00102&plugin=1>
48. GRUNER BERICHT. *Gruener Bericht 2018*. [elektronický zdroj]. 2019. [cit. 2019-02-06]. Dostupné na: <https://gruenerbericht.at/cm4/jdownload/send/2-gr-bericht-terreich/1899-gb2018>
49. THE WORLD BANK. *Agriculture, forestry, and fishing, value added (% of GDP)-Austria*. [elektronický zdroj]. Washington, D.C., World Bank., 2018. [cit. 2019-02-06]. Dostupné na:
https://data.worldbank.org/indicator/NV.AGR.TOTL.ZS?end=2017&locations=AT&name_desc=false&start=1976&view=chart
50. THE WORLD BANK. *Agriculture, forestry, and fishing, value added (% of GDP)-Slovak Republic*. [elektronický zdroj]. Washington, D.C., World Bank., 2018. [cit. 2019-02-06]. Dostupné na:
<https://data.worldbank.org/indicator/NV.AGR.TOTL.ZS?locations=SK>
51. ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Priemerná mesačná mzda podľa odvetví*. [elektronický zdroj]. 2019. [cit. 2019-02-06]. Dostupné na:
http://statdat.statistics.sk/cognosext/cgi-bin/cognos.cgi?b_action=cognosViewer&ui.action=run&ui.object=storeID%28%22i2F54CEABC9464EB6B9D47D7B63C86C2B%22%29&ui.name=Priemern%C3%A1%20mesa%C4%8Dn%C3%A1%20mzda%20pod%C4%BEa%20odvetv%C3%AD%20pr

- 0205qs]&run.outputFormat=&run.prompt=true&cv.header=false&ui.backURL=/cognosext/cps4/portlets/common/close.html&run.outputLocale=sk
52. ŠTATISTICKÝ ÚRAD RAKÚSKEJ REPUBLIKY. *Agriculture and forestry*. [elektronický zdroj]. 2019. [cit. 2019-02-06]. Dostupné na:
https://www.statistik.at/web_en/statistics/Economy/agriculture_and_forestry/index.html
53. DER STANDART. *Einkommen von Agrarbetrieben 2017 gestiegen*. [elektronický zdroj]. 2018. [cit. 2019-02-06]. Dostupné na:
<https://derstandard.at/2000087209231/Einkommen-von-Agrarbetrieben-2017-gestiegen>
54. ÚRAD GEODÉZIE, KARTOGRAFIE A KATASTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Štatistická ročenka*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2019-02-06]. Dostupné na:
<http://www.skgeodesy.sk/files/slovensky/ugkk/kataster-nehnutelnosti/sumarne-udaje-katastra-podnom-fonde/statisticka-rocenka-2015.pdf>
55. ÚRAD GEODÉZIE, KARTOGRAFIE A KATASTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Štatistická ročenka*. [elektronický zdroj]. 2018. [cit. 2019-02-06]. Dostupné na:
<http://www.skgeodesy.sk/files/slovensky/ugkk/kataster-nehnutelnosti/sumarne-udaje-katastra-podnom-fonde/statisticka-rocenka-2017.pdf>
56. MINISTERSTVO PÔDOHOSPODÁSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Zelená správa 2018*. [elektronický zdroj]. 2019. [cit. 2019-02-06]. Dostupné na:
<http://www.mpsr.sk/index.php?navID=122&id=13741&start>
57. MINISTERSTVO PÔDOHOSPODÁSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Zelená správa 2017*. [elektronický zdroj]. 2018. [cit. 2019-02-06]. Dostupné na:
<http://www.mpsr.sk/index.php?navID=122&id=12419>
58. PAYLAB.COM. *Austria - Salaries in the category: Agriculture, Food Industry*. [elektronický zdroj]. 2019. [cit. 2019-02-06]. Dostupné na:
<https://www.paylab.com/AT/salaryinfo/agriculture-food-industry>
59. OECD. *Austria*. [elektronický zdroj]. 2019. [cit. 2019-02-06]. Dostupné na:
<https://data.oecd.org/austria.htm>
60. CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *CIA Factbook 2017*. [elektronický zdroj]. 2019. [cit. 2019-02-06]. Dostupné na:
<https://www.cia.gov/library/publications/download/download-2017/index.html>